

TOTTELEVAISUUSKOKEEN SÄÄNNÖT JA OHJEET

Hyväksytty Suomen Kennelliiton valtuuston kokouksessa
23.11.2003 Voimassa alkaen 1.4.2004

SISÄLLYSLUETTELO

Koirien tottelevaisuuskokeiden säännöt	s. 3
Tottelevaisuuskokeiden suoritus- ja arvosteluohjeet	s. 18
Yleiset suoritus- ja arvosteluohjeet	s. 18
Alokasluokka (alo)	s. 22
Avoinluokka (avo)	s. 32
Voittajaluokka (voi)	s. 43
Erikoisvoittajaluokka (evl)	s. 58
Liite 1 Esimerkkikaaviot välineistä sekä kehäjärjestelyistä	s.74
Liite 2 Kansainvälisen tottelevaisuuskoetoinnin tavoitteet ja ohjeet	s. 79
Liite 3 Määräaikaisilmoitukset	s. 84
Liite 4 Ohje rajoituksista Kennelpiirien/SKL-FKK:n myöntämissä kokeissa	s. 87
Liite 5 SKL-FKK:n yleinen kokeen siirto tai peruutus	s. 91
Liite 6 SKL-FKK:n muutoksenhaku	s. 94
Liite 7 Ohje koetoimitsijakoulutuksen järjestämisestä	s. 97
Liite 8 Suomenmestaruuskilpailujen järjestämisohje	s. 99
Liite 9 Palkinto-, arvostelu- ja ylituomareiden koulutus ja pätevyminen sekä toiminta	s. 102
Liite 10 SKL-FKK:n yleinen jääviyssääntö	s. 114
Liite 11 Kennelpiirien numerointi	s. 116
Liite 12 Tunnistusmerkinnän tarkastaminen näyttelyissä, kokeissa ja kilpailuissa	s. 117
Liite 13 SKL-FKK:n rokotusmääräykset	s. 119
Liite 14 Koepöytäkirjan täyttöohje	s. 120

KOIRIEN TOTTELEVAISUUSKOKEIDEN SÄÄNNÖT

Säännöt on hyväksytty SKL-FKK:n valtuuston kokouksessa 23. marraskuuta 2003 ja ovat voimassa 1.4.2004 alkaen.

Erikoisvoittajaluokan säännöt on hyväksytty valtuuston kokouksessa toukokuussa 2001 ja ovat voimassa 1.1.2002 alkaen.

1 § TOTTELEVAISUUSKOKEIDEN TARKOITUS

Koulutuksen tarkoitus on opettaa koiralle miellyttävää ja hallittua käyttäytymistä sekä koiran ohjaajalle oikeaa ja asiallista koiran käsittelytaitoa.

Tottelevaisuuskokeella testataan koulutuksen tulosta eli koiran ja ohjaajan välistä yhteistyötä sekä koiralle opetetun käyttäytymisen tasoa.

Koetoiminnan tavoitteena on myös lisätä tietoa koiran oppimiskyvystä sekä koulutuksen mahdollisuuksista koiran yhteiskuntakelpoisuuden parantamisessa.

Lisäksi tavoitteena on eläinystävällisen ja terveen kilpailuhengen luominen sekä harrastuksen lisääminen.

2 § TOTTELEVAISUUSKOE

Tottelevaisuuskokeet ovat joko yleisiä, yhdistysten jäsenten välisiä kokeita ja kilpailuja tai rotukohtaisia kokeita ja kilpailuja, joihin osallistumisesta määrätään erillisellä Kennelliiton hallituksen vahvistamalla säännöllä tai ohjeella.

3 §

OSALLISTUMISOIKEUS JA SEN RAJOITTAMINEN

Kokeisiin saavat osallistua 10 kuukautta täyttäneet koirat, joiden on oltava rokotettu ja tunnistusmerkitty SKL–FKK ry:n määräysten mukaisesti.

Koiralla on oikeus osallistua saman kokeen aikana vain yhteen luokkaan, ja sama ohjaaja saa kilpailla vain yhdellä koiralla kussakin luokassa.

Osallistuminen kokeeseen ei edellytä, että koira osallistuu näyttelyyn, jonka yhteydessä koe järjestetään.

Osallistuminen erikoisvoittajaluokkaan edellyttää, että koira on vähintään 15 kk ikäinen.

Kansainväliseen tottelevaisuuskokeeseen osallistuvan koiran tulee olla palkittu ainakin kerran aikaisemmin maansa korkeimmassa tottelevaisuuskoeluokassa (erikoisvoittajaluokka).

Koira, joka on FCI:n hyväksymän maan tottelevaisuusvalio, kilpailee erikoisvoittajaluokassa.

Kokeisiin ei saa osallistua:

- Sairas tai heikossa kunnossa oleva koira
- Kiimainen narttu
- Narttu 30 vrk ennen odotettua penikoimista ja alle 42 vrk penikoimisen jälkeen
- Koira, jolle on annettu piristeitä, hormoneja tai muita sen suorituskykyyn vaikuttavia aineita
- Koira, joka ei ole tunnistusmerkitty
- Koira, joka ei täytä Kennelliiton voimassa olevia rokotusmääräyksiä

Koira, joka on vihainen ihmisille tai toisille koirille

Koetoimikunnalla on oikeus rajoittaa osallistuvien koirien lukumäärää kulloinkin voimassa olevien ohjeiden mukaisesti, jos koejärjestelyt niin vaativat. Koiranomistajille ilmoitetaan kokeeseen pääsystä mahdollisimman pian ilmoittautumisajan päätyttyä.

4 §

SKL–FKK:N YLEINEN JÄÄVIYSSÄÄNTÖ (Liite 10)

5 §

JÄRJESTÄMISLUVAN MYÖNTÄMINEN

Näitä sääntöjä noudatetaan FCI:n, Kennelliiton hallituksen ja kennelpiirien myöntämässä totelevaisuuskokeissa. FCI myöntää kansainväliset kokeet. Kennelliiton hallitus myöntää valtakunnalliset mestaruuskilpailut, niiden valintakokeet ja maaottelut. Kennelpiirit myöntävät yleiset ja jäsenten väliset kokeet.

6 §

KOELUVAN ANOMINEN

Luvan anoja ja järjestelyvastaava

Kokeiden toimeenpanoluvan anoo järjestävä yhdistys, jonka pitää olla Kennelliiton jäsen.

Kokeen järjestelyistä huolehtii järjestävän yhdistyksen nimeämä koetoimikunta.

Kokeen järjestämisestä vastaavan tulee olla totelevaisuuskokeisiin pätevä koetoimitsija.

Kokeita saavat järjestää:

- Kennelliitto
- Kennelpiirit
- Rotujärjestöt
- Kennelpiirien jäsenyhdistykset
- Rotua harrastavat yhdistykset

Erikoisvoittajaluokka voidaan anoa kansainväliseksi.

(Liite 2 Kansainvälisen totelevaisuuskoetoiminnan tavoitteet ja ohjeet)

Anomisen määräaika

Kokeet on anottava Kennelliiton kulloinkin määräämänä aikana.
(Liite 3 Määräaikaisilmoitukset)

Anomuksen sisältö

Koeanomuksessa on mainittava järjestävä yhdistys, kokeen nimi ja luonne, osanottorajoitukset, koeaika ja -paikka, kilpailuluokat, osanottomaksun suuruus sekä kenelle ja mihin mennessä ilmoittautuminen ja osanottomaksu suoritetaan, tehtävään suostunut ylituomari ja hänen varamiehensä sekä vastaava koetoimitsija.

Kokeiden rajoittamisessa noudatetaan SKL-FKK:n antamia ohjeita. (Liite 4 Ohje rajoituksista Kennelpiirien/SKL-FKK:n myöntämässä kokeissa)

Anomus osoitetaan

Anomus osoitetaan aina sen kennelpiiriin hallitukselle, jonka alueella koe järjestetään. Jäljennös koeanomuksesta toimitetaan järjestävän yhdistyksen kotipaikan mukaiselle kennelpiirille.

Kokeesta ilmoittaminen/tiedottaminen

Kennelpiirit toimittavat myöntämistään virallisista kokeista listan Kennelliiton määräaikaisilmoitusten mukaisesti julkaistavaksi Koiramme-lehdessä. Kokeen/kilpailun järjestäjä voi omatoimisesti tiedottaa kokeesta/kilpailusta.

7 § SKL-FKK:N YLEINEN KOKEEN SIIRTO TAI PERUUTUS (Liite 5)

Tottelevaisuuskoetuomarin tulee olla FCI:n hyväksymän maan kennelkeskusjärjestön pätevimä ja sen jäsen.

Yhden tuomarin suositellaan arvostelevan saman päivän aikana noin 6 alokas- tai avoimen luokan koiraa tunnissa tai noin 4 voittaja- tai erikoisvoittajaluokan koiraa tunnissa, siten, että tuomarin työskentelyaika on korkeintaan noin 6 tuntia/päivä.

Jos koeluolessa on niin paljon osallistujia, että joudutaan käyttämään useampaa tuomaria, jaetaan liikkeet tuomareiden kesken.

Kokonaisvaikutuksesta arvosanan antavat kaikki tuomarit ja näiden arvosanojen keskiarvo on lopullinen kokonaisvaikutuksen arvona. Kokeesta vastaava ylituomari arvostelee korkeimman luokan.

VASTAAVA KOETOIMITSIJA, LIIKKEENOHJAAJA JA KEHÄTOIMITSIJA

Kokeen järjestämisestä vastaavan tulee olla tottelevaisuuskokeisiin pätevyity koetoimitsija.

Liikkeenohjaajan tulee olla pätevyity tuomari tai liikkeenohjaajakurssin suorittanut koulutusohjaaja. Liikkeenohjaajaa on käytettävä Ev- ja Voi-luokissa ja on suositeltavaa käyttää liikkeenohjaajaa myös Avo- ja Alo-luokissa.

Kehätoimitsijoiden tulee olla pätevyityjä koetoimitsijoita, koulutusohjaajia tai kehätoimitsijakurssin suorittaneita henkilöitä.

10 § ILMOITTAUTUMINEN KOKEESEEN JA SIITÄ POIS JÄÄMINEN

Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen kokeeseen tapahtuu SKL–FKK ry:n voimassa olevien ohjeiden mukaisesti. Ilmoittautumista tulee seurata maksukuitti tai jäljennös siitä.

Koepaikalla osallistujan on ilmoitauduttava tottelevaisuuskokeen järjestäjälle viimeistään puoli tuntia ennen ilmoitettua koeluokan alkamista. Osanottaja, joka ei ajoissa ole ilmoittautunut kehätoimitsijalle, voidaan sulkea pois kokeesta.

Kilpailukirja sekä rekisteri- ja rokotustodistus on esitettävä ilmoitauduttaessa järjestäjille.

Poisjääminen

Osallistumismaksu palautetaan takaisin vain seuraavissa tapauksissa:

- Koe joudutaan peruuttamaan
- Koira on sairas tai kuollut (eläinlääkärintodistus)
- Nartulla on kiima
- Peruutetun koiran tilalle voidaan ottaa toinen osanottomaksun maksanut kilpailija
- Rajoitettuna anotun kokeen ylimääräisten ilmoittautujien maksut

Kokeen järjestäjän tulee varata seuraavat lomakkeet ja tarvikkeet koepaikalle:

- Esitötetty arvostelulipuke jokaiselle kokeeseen osallistuvalla koiralla
- Tyhjiä arvostelulomakkeita, jokaiseen kilpailuluokkaan muutama
- Esitötetty koepöytäkirja
- Kilpailukirjoja
- Musta-puna-keltainen ruusuke 1. palkinnon saaneille luokkavoittajille
- Tottelevaisuusmitaleita (pronssi, hopea, kulta, kulta I ehväkehyksin)

Avoimessa, voittaja- ja erikoisvoittajaluokassa tarvittavat noutoesineet:

- puinen noutoesine (avo, voi ; pieni ja iso)
- samanlaisia puisia palikoita, joiden koko on 2x2x10 cm, kuusikertaa osallistuvien koirien määrä (voi, evl)
- metalliesineet (voi, evl)
- 3 kpl kpl pienempiä että isompia puisia laipallisia noutoesineitä (evl)
- rikkoutumisen varalta ylimääräisiä noutoesineitä
- Suorituspaikkamerkit (n. 20 cm korkeat)
- Kauko-ohjauksen näyttötaulu
- Umpinainen 1 metrin levyinen hyppyeste, jonka korkeutta voidaan säätää 10 cm:n välein. Este tuodaan kehään vasta kokeen alkaessa.
- Säännöt ja kokeita koskevat ohjeet on oltava koepaikalla nähtävissä.

12 §

KOKEIDEN TULOKSET

Tulosten tarkastus

Kokeen sihteeri tai vastaava koetoimitsija tarkastaa kaikki laskelmat ja huolehtii tulosten merkitsemisestä Kennelliiton koepöytäkirjalomakkeelle sekä koirakohtaisille arvostelulomakkeille ja jättää ne viipymättä ylituomarin tarkastettaviksi.

Ylituomarin on vahvistettava lomakkeet nimikirjoituksellaan ja vahvistettava valionarvoon oikeuttavat tulokset.

Tulosten lähettäminen

Koetoimikunnan on lähetettävä ylituomarin tarkastamat ja vahvistamat koepöytäkirjat sekä koirakohtaiset pöytäkirjat viikon kuluessa kokeen päättymisestä koeluvan myöntäneelle kennelpiirille.

13 §

KOELUOKAT, PALKINNOT JA SAAVUTUKSET

Alokasluokka (alo)

Koirille, jotka eivät ole saavuttaneet luokanvaihtoon oikeuttavia tuloksia alokasluokassa.

Avoin luokka (avo)

Koirille, jotka aikaisemmin ovat saaneet yhden 1. palkinnon alokasluokassa.

Voittajaluokka (voi)

Koirille, jotka aikaisemmin ovat saaneet yhden 1. palkinnon avoimessa luokassa.

Erikoisvoittajaluokka (evl)

15 kuukautta täyttäneille koirille, jotka ovat aikaisemmin saaneet yhden 1. palkinnon voittajaluokassa.

Koiran, joka tottelevaisuuskokeessa on saavuttanut ylempään luokkaan oikeuttavan tuloksen, on kilpailtava tuloksen oikeuttamassa luokassa viimeistään, kun se on saavuttanut kolme kertaa 1. palkinnon luokassaan.

Alokasluokan palkinnot:

160–200 pistettä	I palkinto
140–alle 160 pistettä	II palkinto
100–alle 140 pistettä	III palkinto

Avoimen luokan palkinnot:

160–200 pistettä	I palkinto
140–alle 160 pistettä	II palkinto
100–alle 140 pistettä	III palkinto

Voittajaluokan palkinnot:

256–320 pistettä	I palkinto
224–alle 256 pistettä	II palkinto
192–alle 224 pistettä	III palkinto

Erikoisvoittajaluokan palkinnot:

256–320 pistettä	I palkinto
224–alle 256 pistettä	II palkinto
192–alle 224 pistettä	III palkinto

Koulutustunnus ja mitali

Koulutustunnukset ja mitalit jaetaan jokaisessa luokassa koiran saavuttaessa kolmannen 1. palkinnon kyseisessä luokassa.

Alokasluokassa koulutustunnus TK1 ja pronssinen mitali.

Avoimessa luokassa koulutustunnus TK2 ja hopeinen mitali.

Voittajaluokassa koulutustunnus TK3 ja kultainen mitali.

Erikoisvoittajaluokassa koulutustunnus TK4 ja kultainen mitali lehväkehysin.

Tottelevaisuusvalion arvot

Koira saa Suomen tottelevaisuusvalion arvon (FIN TVA), kun sillä on kolme 1. palkintoa tottelevaisuuskokeen erikoisvoittajaluokassa kahden eri tuomarin arvostelmana ja laatuarvostelussa vähintään ”hyvä” näyttelyssä.

FIN TVA saa pohjoismaiden tottelevaisuusvalion arvon saatuaan 1. palkinnon erikoisvoittajaluokassa kahdessa muussa pohjoismaassa.

Ulkomainen koira saa Suomen tottelevaisuusvalion arvon, kun se on oman maansa tottelevaisuusvalio ja saa yhden erikoisvoittajaluokan 1. palkinnon Suomessa.

14 § ARVOSTELUKEHÄ

Arvostelukehän koko on noin 30 x 40 m. Kehä tulee selvästi rajata, kuitenkin siten, että se ei muodosta estettä koiran mahdolliselle kehästä poistumiselle.

Kehäpohjan tulee olla riittävän tasainen (hiekkaa, asfaltti, lyhyt nurmi), jotta koirat ja ohjaajat voivat liikkua vaivatta.

Ylituomari hyväksyy kehän.

15 § KOKEEN KULKU JA ERITYISMÄÄRÄYKSIÄ KOKEESTA

Kokeen alkaminen ja kilpailusuorituksen alkaminen

Koe alkaa koirakon ilmoittautuessa koepaikalla.

Kilpailusuoritukset alkavat koiran tullessa kehään.

Tuomari tai liikkeenohjaaja antaa kilpailijalle luvan liikkeiden suorituksista, ellei toisin mainita.

Erityismääräykset ja ohjeet

Ellei ohjeissa toisin sanota, suoritus alkaa ja päättyy perusasentoon, jolloin koira istuu ohjaajan vasemmalla puolella.

Käskysanat suorituksiin ovat ohjeellisia, mutta käytettyjen käskysanojen tulee olla yksiosaisia.

Käännökset liikkeissä ovat 90° tai 180° (täyskäännös).

Luoksetulo- ja noutoliikkeissä koira saa istua joko suoraan sivulle tai ohjaajan eteen, josta sen on suullisesta käskystä siirryttävä sivulle perusasentoon. Koiran ohjaaja ilmoittaa ennen ko. liikkeitä kumpaa tapaa hänen koiransa noudattaa.

Tunnistusnoudon esine annetaan ohjaajalle jaetussa kokeessa sen osan alussa, jossa tunnistusnouto suoritetaan. Esinettä ei saa viedä ulos kehästä.

Osasuorituksen aikana ei ohjaaja saa taputteluihin innostaa koiraa.

Näyttelyn yhteyteen järjestetyissä tottelevaisuuskokeissa on otettava huomioon tottelevaisuuskokeissa kilpailevien koirien mahdollinen arvostelu muissa kehissä. Aikataulusta tulee sopia tuomarin kanssa koepaikalla ajoissa.

Tarpeiden tekeminen kesken liikkeen hylkää suorituksen ja liikkeiden välillä alentaa kokonaisvaikutuksen arvosanaa 4:llä.

Koiralla saa olla vain sileä nahka- tai ketjukaulain.

Ohjaajan, joka haluaa käyttää muita apuvälineitä tai muuten poiketa näistä säännöistä ja ohjeista, on pyydettävä erikoislupa SKL-FKK:lta sekä perusteltava pyyntönsä.

Koesuorituksen keskeyttäminen ja sulkeminen kokeesta

Tuomari saa keskeyttää kokeeseen kykenemättömän koiran suorituksen. Keskeytyksen syitä voivat olla esimerkiksi koiran loukkaantuminen, häiritsevä haukunta, hallitsematon käyttäytyminen tai selvä haluttomuus suorittaa liikkeitä.

Tuomari voi sulkea koirakon pois kokeesta, jolloin kokeesta poissuljettu menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset.

Käyttäytyminen koepaikalla

Kokeessa on noudatettava tuomarin sekä järjestäjän ohjeita ja määräyksiä sekä esiinnyttävä muutenkin moitteettomasti kokeen ajan. Mikäli koepaikalla oleva henkilö käyttäytyy kokeissa sopimattomasti esim. esiintyy päihtyneenä, arvostelee tuomaria, kurittaa omaa tai toisen koiraa tai toimii vilpillisesti, tulee kokeista vastaavan tuomarin antaa tästä varoitus tai kokeeseen osallistujan kyseessä ollessa sulkea ao. henkilö pois kokeesta. Asiasta on tehtävä merkintä tuomarikertomukseen. Kokeesta pois suljettu osallistuja menettää kaikki kokeen aikana saavuttamansa tulokset. Vakavimmat tapaukset on kokeesta vastaavan ylituomarin ilmoitettava Suomen Kennelliiton Koe- ja kilpailutoimikunnalle toimenpiteitä varten. SKL:n kurinpitolautakunta voi tällöin rangaista sopimattomasti käyttäytynyttä henkilöä muistutuksella tai määräaikaisella kilpailu-, arvostelu- tai toimintakiellolla.

Ohjaajan velvollisuudet

Ohjaajan tulee seurata sääntöjä ja annettuja ohjeita.

Koiran rankaiseminen kokeen aikana on kielletty.

Jos ohjaaja ei noudata näitä määräyksiä tai käyttäytyy sopimattomasti, voi tuomari keskeyttää koesuorituksen.

Koiran ohjaaja vastaa koiran kokeen aikana aiheuttamista vahingoista.

Ulkopuolisen avun, makupalojen, lelujen tms. käyttäminen koesuoritusten aikana on kielletty.

Noutoesineen käyttäminen koiran suussa ennen suoritusta on kielletty.

Koiraan koskeminen osasuorituksen aikana aiheuttaa ko. osan hylkäämisen.

Koiran käyttäytyminen

Koira, joka yrittää kokeen aikana purra ihmistä tai toista koiraa, suljetaan pois kokeesta.

16 § KOHTUUTON HÄIRIÖ KOKEEN AIKANA

Alokasluokassa suoritus voidaan uusida, jos häiriön aiheuttaa ulkopuolinen tekijä.

Avoimessa, voittajaluokassa ja erikoisvoittajaluokassa suoritus uusitaan vain, mikäli häiriö on kohtuuton.

17 § TOTTELEVAISUUSKOKEEN LIIKKEET JA ARVOSANAT

Alokasluokka	Kerroin	Pisteet
1. Luoksepäästävyys	1	10
2. Paikalla makaaminen	3	30
3. Seuraaminen kytkettynä	2	20
4. Seuraaminen taluttimetta	4	40
5. Maahanmeno seuraamisen yhteydessä	2	20
6. Luoksetulo	3	30
7. Seisominen seuraamisen yhteydessä	2	20
8. Estehyppy	2	20
9. Kokonaisvaikutus	1	10
	20	200

Avoinluokka	Kerroin	Pisteet
1. Paikalla makaaminen	3	30
2. Seuraaminen taluttimetta	2	20
3. Maahanmeno seuraamisen yhteydessä	2	20
4. Luoksetulo	3	30
5. Seisominen seuraamisen yhteydessä	2	20
6. Noutaminen	2	20

7. Kauko-ohjaus	3	30
8. Estehyppy	2	20
9. Kokonaisvaikutus	1	10
ä	20	200

Voittajaluokka	Kerroin	Pisteet
1. Paikalla makaaminen	4	40
2. Seuraaminen taluttimetta	3	30
3. Istuminen seuraamisen yhteydessä	3	30
4. Luoksetulo	4	40
5. Lähettäminen määrätyle paikalle ja luoksetulo	4	40
6. Noutaminen esteen yli hypäten	2	20
7. Metalliesineen noutaminen	2	20
8. Tunnistamisnouto	4	40
9. Kauko-ohjaus	5	50
10. Kokonaisvaikutus	1	10
ä	32	320

Erikoisvoittajaluokka

Erikoisvoittajaluokassa suoritetaan FCI:n hyväksymät kulloinkin voimassa olevat kansainvälisen tottelevaisuuskokeen liikkeet.

Arvosanat

Arvosanat suorituksista ovat 0, 5, 5.5, 6, 6.5, 7, 7.5, 8, 8.5, 9, 9.5 ja 10. Koiran kilpailukirjaan merkitään koiran jokainen viralliseen tottelevaisuuskokeeseen osallistuminen sekä siitä saatu tulos.

Erikoisvoittajaluokassa, mikäli kaksi (2) tai useampi koira päätyy tasapisteisiin, luokkavoittajan paremmuutta ratkaistaessa, lasketaan yhteen liikkeet 3, 5 ja 6. Näidenkin mentyä tasan, ko. liikkeet uusitaan.

Tuomari voi halutessaan antaa kunniapalkinnon ensimmäisen palkinnon saaneelle koiralle.

18 § MUUTOKSET SÄÄNTÖIHIN JA OHJEISIIN

SKL–FKK:n valtuusto voi muuttaa näitä sääntöjä.

SKL–FKK:n hallitus voi muuttaa suoritus- ja arvosteluohjeita.

Erikoisvoittajaluokassa noudatetaan FCI:n hyväksymiä, kulloinkin voimassa olevia kansainvälisen tottelevaisuuskokeen sääntöjä sekä suoritus- ja arvosteluohjeita.

19 § VALITUKSET JA ERIMIELISYYDET

(Liite 6 SKL–FKK:n muutoksenhaku)

TOTTELEVAISUUSKOKEIDEN SUORITUS- JA ARVOSTELUOHJEET

Suoritus- ja arvosteluohjeet on hyväksytty SKL-FKK:n hallituksessa 9.10.2003 ja ne ovat voimassa 1.4.2004 lähtien.

YLEISET SUORITUS- JA ARVOSTELUOHJEET

Yleiset suoritus- ja arvosteluohjeet koskevat kaikkia liikkeitä, ellei liikkeiden suoritus- ja arvosteluohjeissa toisin mainita.

Tuomari voi valita liikkeiden suoritusjärjestyksen kuitenkin siten, että ALO-1 luoksepäästävyys suoritetaan aina ensimmäisenä.

Arvosteluissa tulee ottaa huomioon luokkien vaikeusaste.

Arvostelu alkaa ohjaajan vastattua myönteisesti "valmis"-kysymykseen ja arvostelu päättyy liikkeenohjaajan tai tuomarin "kiitos"-sanaan.

Liikkeet alkavat perusasennosta ja päättyvät perusasentoon.

Perusasennossa koira istuu ohjaajan vasemmalla puolella rintamasuunta ohjaajan mukainen. Koiran ja ohjaajan välin tulee olla n. 10 cm. Kaikki poikkeamat toivotusta perusasennosta missä tahansa liikkeen vaiheessa tulee ottaa huomioon arvosanassa.

Mikäli viimeinen, liikkeen päättävä, perusasento jää tekemättä, tämä alentaa arvosanaa alokasluokassa 1:llä ja muissa luokissa 2:lla.

Koiran oma-aloitteisesti toteuttama osio, jossa ohjaajan olisi edellytetty antavan käskyn, alentaa arvosanaa ALO- ja AVO-luokissa 1:llä ja VOI- ja EV-luokissa 2:lla.

Koiran oikea seuraamispaikka on ohjaajan vasemmalla puolella lapa polven kohdalla ja rintamasuunta ohjaajan mukainen. Koiran ja ohjaajan välin tulee olla n. 10 cm. Poikkeaminen tästä tulee ottaa huomioon arvosanassa.

Käännökset ovat käännöksiä oikeaan/vasempaan (90°) tai täyskäännöksiä (180°).

Liike voidaan uusia alokasluokassa ulkopuolisen aiheuttaman häiriön vuoksi. Muissa luokissa liike voidaan uusia vain, mikäli häiriö on ollut merkittävä.

Koiraan koskeminen suorituksen aikana johtaa ko. liikkeen hylkäämiseen. Koiran pienikin kurittaminen tai satuttaminen keskeyttää kokeen ko. koiran osalta.

Toistettu käsky alentaa arvosanaa 2:lla ja kolmas käsky hylkää liikkeen. Ryhmäliikkeissä myöhäinen käskyn antaminen tulkitaan toiseksi käskyksi, joka alentaa arvosanaa 2:lla.

Koira jätettäessä on "paikka"-käskyn antaminen sallittu.

Karkaaminen kehästä kesken liikkeen alentaa alokasluokassa ko. liikkeen arvosanaa 4:llä, mikäli koira saadaan vaivatta kutsuttua takaisin jatkamaan liikkeen loppuun. Muissa luokissa karkaamisesta seuraa liikkeen hylkääminen. Liikkeiden välillä tapahtunut karkaaminen alentaa kokonaisvaikutuksen arvosanaa 4:llä. Mikäli koira karkaa uudestaan, ko. koiran kilpailusuoritus keskeytetään. EVL:ssä ko. koiran kilpailusuoritus keskeytetään, jos se karkaa kehästä.

Tarpeiden tekeminen kesken liikkeen hylkää ko. liikkeen suorituksen. Tarpeiden tekeminen liikkeiden välillä alentaa kokonaisvaikutuksen arvosanan 4:llä ja EVL:ssä kokonaispistemäärää alennetaan 40:llä.

Koiran nimen käyttö on sallittu vain luoksetuloliikkeissä yhdistettynä kutsuun. Muulloin nimen käyttö käskyn yhteydessä alentaa arvosanaa 2:lla.

Käsimerkkien käyttö on sallittu joko vaihtoehtoisesti tai yht'aikaisesti suullisen käskyn kanssa liikkeissä, joissa käsimerkki on säännöissä käskyiksi hyväksytyt. Koiran ohjaaja ilmoittaa kumpaa käskytystapaa hän noudattaa.

Käsimerkki saa olla kestoaltaan korkeintaan suullisen käskyn mittainen. Käsimerkin käyttö, paitsi silloin kun se on sallittu, alentaa arvosanaa 2:lla.

Koiralla on oikeus nouto- ja luoksetuloliikkeissä tulla ensin istumaan ohjaajan eteen, josta ohjaaja, luvan saatuaan, käskyy koiran viereensä perusasentoon. Ohjaaja ilmoittaa ennen ko. liikkeitä kumpaa tapaa hänen koiransa noudattaa.

Tuomarin tulee olla selvillä ennen liikesuorituksen alkua, miten ohjaaja käyttää suullisia käskyjä/käsimerkkejä sekä luoksetulo- ja noutoliikkeiden kohdalla tuleeko koira eteen vai suoraan sivulle.

Ohjaajan kaksoiskäskyt, myös tahattomat, voimakas äänenkäyttö, liioitellut käsimerkit, ylimääräiset eleet yms. alentavat arvosanaa (2-4):llä. Ohjaajan tarpeeton liikkuminen paikaltaan, esimerkiksi käskyjä annettaessa, hylkää suorituksen.

Makupalojen, lelujen, ulkopuolisen avun tms. käyttö kilpailusuorituksen aikana on kielletty. Niiden käyttö hylkää liikkeen ja alentaa kokonaisvaikutuksen arvosanaa 4:llä. Toistettuna ne keskeyttävät ko. koiran kilpailusuorituksen. EVL:ssa kilpailusuoritus keskeytetään heti.

Haukkuminen, vinkuminen tms. liikkeiden aikana on otettava huomioon arvosanassa. Liikkeiden välillä tapahtunut ääntely vaikuttaa kokonaisvaikutuksen arvosanaan.

Noutoesineiden liian lyhyet tai kehän ulkopuolelle menneet heitot tulee uusia. Tämä alentaa arvosanaa 2:lla. Ohjaajalla on oikeus halutessaan uusia epäonnistunut heitto (esimerkiksi huomattavan vino, huomattavan kaukana, aivan kiinni esteen reunassa) kerran, edellyttäen, että koira on pysynyt perusasennossa, eikä noutokäskyä ole vielä annettu. Tällöinkin arvosanaa alennetaan 2:lla.

Noutoesineitä ei saa käyttää koiran suussa. Mikäli näin tapahtuu, alentaa se arvosanaa vähintään 5:llä.

Esteestä ponnistaminen hylkää suorituksen.

Jos ohjaaja haluaa pitää taluttimen näkyvässä liikesuoritusten aikana, taluttimen täytyy riippua kaulan ympärillä tai kulkea vasemman olkapään yli kiinnitettynä oikealta puolelta. VOI- ja EV-luokissa koira tuodaan kehään kytkemättömänä.

Mikäli kilpailijalla on vaikeuksia nähdä tai kuulla annettuja ohjeita, voidaan hänen kanssaan sopia toisenlaisesta menettelytavasta.

KOELUOKKIEN SUORITUS- JA ARVOSTELUOHJEET

ALOKASLUOKKA (ALO)

+KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu samanaikaisesti suullisen käskyn kanssa.

/KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu vaihtoehtoisesti suullisen käskyn kanssa.

Sulkuihin kirjoitetut käskyt sallitaan koiran tullessa ensin istumaan ohjaajan eteen ja siirtyessä siitä luvan saatuaan ohjaajan sivulle perusasentoon.

Liikkeen arvostelu alkaa, kun ohjaaja vastaa myöntävästi "valmis"-kysymykseen ja arvostelu päättyy tuomarin tai liikkeenohjaajan "kiitos"-sanaan.

Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa liikkeiden suorituksissa.

*****

ALO – 1 Luoksepäästävyys

Käskyt –

Tarkoitus: Koiralle vieras ihminen voi lähestyä ja käsitellä koira vaikeuksitta ohjaajan ollessa läsnä.

Suoritusohje: Ryhmäliike, jossa koira ja ohjaaja ovat heille osoitetussa paikassa rivissä. Koira on kytkettynä ja joko istuu tai seisoo ohjaajan vasemmalla puolella. Tuomari lähestyy koira edestä ja käsittelee koira. Kaikkien on osallistuttava luoksepäästävyteen.

Kerroin 1

Arvosteluohje:

Arvosanaa alentavia virheitä ovat sellainen toivottavasta poikkeava käyttäytyminen kuten hyppiminen, leikkiminen ja väistäminen.

Suoritus hylätään, mikäli koira osoittaa selvää pelkoa tai arkuutta eikä salli käsittelyä.

Mikäli koira puree tai yrittää purra tuomaria tai ohjaajaa tai jotakin muuta osapuolta tai mikäli se osoittaa täysin hallitsematonta (paniikinomaista) pelkoa, suljetaan se kokeesta.

ALO – 2 Paikalla makaaminen

Käskyt: maahan – paikka – istu

Tarkoitus: Ryhmäliike (3–8 koiraa), jossa koiran tulee pysyä paikallaan 2 minuutin ajan ohjaajan poistuessa sen luota.

Suoritusohje: Koirat ovat rivissä n. 3 m:n välein. Ohjaajat käskevät koirat maahan ja poistuvat heille osoitettuun paikkaan noin 20 m:n päähän koirista. Koirien tulee maata valppaina rintamasuunnassa ja molemmat kyynärpäät maassa. Ajan tultua täyteen ohjaajat palaavat koirien viereen ja käskevät koirat perusasentoon.

Suoritusaikea alkaa, kun ohjaajat ovat paikallaan määrätyllä etäisyydellä koirista koiriin päin kääntyneinä. Arvostelu alkaa, kun ohjaajat komentavat koirat maahan ja päättyy perusasentoon.

Kerroin 3

Arvosteluohje:

Arvosanaan vaikuttavat koiran rintamasuunta ja makuuasento. Pään saa laskea käpälien varaan ja takaraajojen lonkka-asento on sallittu, mutta esimerkiksi kyljellään tai selällään makaaminen alentavat arvosanaa (3–5):llä.

Arvosanaa alennetaan (3–5):llä, mikäli koira nousee istumaan tai ryömii alle kaksi omaa mittaansa. Jos koira istuu koko suoritusajan, on korkein arvosana 5.

Jos koira vinkuu, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, jos se on levoton tai jos se haukkuu (2–5):llä.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei ole saatu maahan, jos se nousee seisomaan tai se liikkuu paikaltaan enemmän kuin kaksi omaa mittaansa tai jos se haukkuu häiritsevästi lähes koko suorituksen ajan.

Mikäli koira, ajan tultua täyteen, nousee istumaan tai seisomaan, voi suorituksesta antaa korkeintaan 7. Jos koira tällöin tulee vastaan, voi arvosana olla korkeintaan 5.

ALO – 3 Seuraaminen kytkettynä

Käskyt: seuraa

”Seuraa”-käskyn saa toistaa liikkeelle lähdettyessä ja nopeutta muutettaessa, mutta ei kuitenkaan pysähdyksissä eikä käännöksissä.

Tarkoitus: Koira seuraa ohjaajaa tämän vasemmalla puolella taluttimen kiristymättä.

Suoritusohje: Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa kulkemaan tietyn seuraamiskaavion mukaisesti. Kaavio sisältää käännöksiä oikeaan ja vasempaan, täyskäännöksiä ja pysähdyksiä kävelyosuudessa sekä juoksuosuuden. Suoritukseen ei sisälly hidasta käyntiä. Pysähdyttyessä

koiran tulee istuutua perusasentoon ilman erillistä käskyä. Ohjaajan tulee pitää koiran talutinta siten, ettei talutin muodosta pakotetta vaikka koira hieman poikkeaa toivotusta seuraamispaikasta.

Kerroyt

Arvosteluohje:

Arvostelussa on otettava huomioon kokonaisuus.

Kaikenlainen poikkeaminen toivotusta ihannesuorituksesta, kuten vinkuminen, haukkuminen, hyppiminen, leikkiminen, hidastelu ja edistäminen sekä nojaaminen, alentavat arvosanaa.

Ylimääräiset käskyt tulee huomioida arvosanassa.

Epämääräinen ohjaajan liikkuminen alentaa arvosanaa.

Mikäli koiran perusasennot ovat vinoja, alennetaan arvosanaa (1–3):lla ja mikäli koira ei tee yhtään perusasentoa, on arvosana korkeintaan 7.

Suoritus hylätään, mikäli ohjaaja käyttää voimakkaasti talutinta tai talutin on kireänä.

ALO – 4 Seuraaminen taluttimetta

Käskyt: seuraa

"Seuraa"-käskyn saa toistaa liikkeelle lähdettyessä ja nopeutta muutettaessa, mutta ei kuitenkaan pysähdyksissä eikä käännöksissä.

Tarkoitus: Koira seuraa taluttimetta ohjaajaa tämän vasemmalla puolella.

Suoritusohje: Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa kulkemaan tietyn seuraamiskaavion mukaisesti. Kaavio sisältää käännöksiä oikeaan ja vasempaan, täyskäännöksiä ja pysähdyksiä kävelyosuudessa sekä juoksuosuuden. Suoritukseen ei sisälly hidasta käyntiä. Pysähdyttäessä koiran tulee istuutua perusasentoon ilman erillistä käskyä.

Kerroin 4

Arvosteluohje:

Arvostelussa on otettava huomioon kokonaisuus.

Kaikenlainen poikkeaminen toivotusta ihannesuorituksesta, kuten vinkuminen, haukkuminen, hyppiminen, leikkiminen, hidastelu ja edistäminen sekä nojaaminen, alentavat arvosanaa.

Ylimääräiset käskyt tulee huomioida arvosanassa.

Epämääräinen ohjaajan liikkuminen alentaa arvosanaa.

Mikäli koiran perusasennot ovat vinoja, alennetaan arvosanaa (1–3):lla ja mikäli koira ei tee yhtään perusasentoa on arvosana korkeintaan 7.

Suoritus hylätään, mikäli koira seuraa suurimman osan matkasta yli yhden metrin päässä toivotusta seuraamispaikasta.

ALO – 5 Maahanmeno seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – maahan – istu

Tarkoitus: Koira menee käskyn saatuaan nopeasti ja liikkeen suuntaisesti maahan ja pysyy paikallaan ohjaajan jatkaessa kulkuaan ja palatessa takaisin koiran viereen.

Suoritusohje: Liike alkaa seuraamisella (n. 10 m), jonka jälkeen ohjaaja käskee koiran maahan jatkaen itse kulkuaan (n. 10 m). Ohjaaja palaa koiran viereen ja käskee sen perusasentoon.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Mahdollinen lisäkäskey, joka tulee antaa välittömästi, alentaa arvosanaa 2:lla.

Maahanmenon hitaus ja rintamasuunta alentavat arvosanaa (1–4):llä.

Koiran liikkuminen käskyn jälkeen alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Jos koira nousee istumaan tai seisomaan ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira ohjaajan jo käännyttyä vaihtaa asentoa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, tai mikäli se siirtyy paikaltaan tai tulee vastaan, on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään mikäli koira ei käy maassa tai liikkuu käskyn jälkeen yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt.

Puutteellinen seuraaminen alentaa arvosanaa (1–2):lla.

ALO – 6 Luoksetulo

Käskyt: paikka – (tänne) – sivulle

Tarkoitus: Koira tulee kutsusta nopeasti ohjaajan luokse.

Suoritusohje: Ohjaaja jättää koiran istumaan poistuessaan sen luota hänelle osoitettuun paikkaan (n. 15 m) ja kutsuu koiran luokseen perusasentoon. Koiran on tultava ripeästi ja suoraan ohjaajan luo. Kutsuttaessa koira koiran nimen liittämisen kutsuun on sallittua.

Kerroin 3

Arvosteluohje:

Jos koira nousee seisomaan tai menee maahan ennen luoksetulokäskyä, on arvosana korkeintaan 8.

Mikäli koira noudattaa vasta toistettua luoksetulukutsua, on arvosana korkeintaan 8.

Varaslähdöstä arvosanaa alennetaan (2–4):llä.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Hidas luoksetulo alentaa arvosanaa (2–5):llä.

Suoritus hylätään, jos koira ei noudata toistakaan luoksetulukutsua tai jos koira liikkuu paikaltaan yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin.

Mikäli ohjaaja poistuu koiran luota juosten, alennetaan arvosanaa 2:lla.

ALO – 7 Seisominen seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – seiso – istu

Tarkoitus: Koira pysähtyy käskyn saatuaan nopeasti ja liikkeen suuntaisesti seisomaan ja pysyy paikallaan ohjaajan jatkaessa kulkuaan ja palatessa takaisin koiran viereen.

Suoritusohje: Liike alkaa seuraamisella (n. 10 m), jonka jälkeen ohjaaja käskee koiran seisomaan jatkaen itse kulkuaan (n. 10 m). Ohjaaja palaa koiran viereen ja käskee sen perusasentoon.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Mahdollinen lisäkäskey, joka tulee antaa välittömästi, alentaa arvosanaa 2:lla.

Pysähtymisen hitaus ja rintamasuunta alentavat arvosanaa (1–4):llä.

Koiran liikkuminen käskyn jälkeen alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Jos koira menee istumaan tai maahan ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira, ohjaajan jo kääntynyt vaihtaa asentoa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, tai mikäli se siirtyy paikaltaan tai tulee vastaan, on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään mikäli koira ei pysähdy lainkaan seisomaan, vaan menee heti istumaan tai maahan, tai liikkuu käskyn jälkeen yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt.

Puutteellinen seuraaminen alentaa arvosanaa (1–2):lla.

ALO – 8 Estehyppy

Käskyt: hyppy – seiso – istu

Tarkoitus: Koira hyppää ohjaajan käskystä esteen yli.

Suoritusohje: Ohjaaja käskee koiran hyppäämään esteen yli itsestään pois päin ja käskee koiran seisomaan esteen toisella puolella. Ohjaaja kiertää esteen ja asettuu koiran viereen ja käskee sen luvan saatuaan perusasentoon. Esteen korkeuden tulee olla noin koiran säkäkorkeus.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Arvosanaan vaikuttaa koiran ripeä käskyjen noudattaminen, mutta koiran rintamasuunta hypyn jälkeen ei vaikuta arvosanaan.

Jos koira istuu tai menee maahan esteen toisella puolella, kun sen tulisi seistä, tai jos se liikkuu ”seiso”-käskyn jälkeen, on arvosana korkeintaan 8.

Mikäli koira ei noudata ”seiso”-käskyä, vaan hyppää takaisin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira koskettaa estettä, alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Varaslähdöstä alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

ALO – 9 Kokonaisvaikutus

Tarkoitus: Kiinnitetään huomiota ohjaajan ja koiran yhteistyöhön sekä koiran halukkuuteen työskennellä iloisesti.

Kerroin 1

Arvosteluohje:

Arvosanassa ohjaajan ja koiran yhteistyö sekä suoritusten aikana että niiden välillä tulee ottaa huomioon. Niin ikään työskentelyn iloisuus ja halukkuus sekä rodunomainen temperamentti tulee ottaa huomioon.

AVOINLUOKKA (AVO)

+KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu samanaikaisesti suullisen käskyn kanssa.

/KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu vaihtoehtoisesti suullisen käskyn kanssa.

Sulkuihin kirjoitetut käskyt sallitaan koiran tullessa ensin istumaan ohjaajan eteen ja siirtyessä siitä luvan saatuaan ohjaajan sivulle perusasentoon.

Liikkeen arvostelu alkaa kun ohjaaja vastaa myöntävästi ”valmis”-kysymykseen ja arvostelu päättyy tuomarin tai liikkeenohjaajan ”kiitos”-sanaan.

Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa liikkeiden suorituksissa.

*****

AVO – 1 Paikalla makaaminen

Käskyt: maahan – paikka – istu

Tarkoitus: Ryhmäliike (3–8 koiraa), jossa koiran tulee pysyä paikallaan 3 minuutin ajan ohjaajan poistuessa sen luota näkösuojaan.

Suoritusohje: Koirat ovat rivissä n. 3 m:n välein. Ohjaajat käskvät koirat maahan ja poistuvat heille osoitettuun näkösuojaan. Koirien tulee maata valppaina rintamasuunnassa ja molemmat kynnärpäät maassa. Ajan tultua täyteen ohjaajat palaavat koirien viereen ja käskvät koirat perusasentoon.

Suoritus aika alkaa, kun kaikki ohjaajat ovat näkösuojassa ja arvostelu alkaa, kun ohjaajat komentavat koirat maahan ja päättyy perusasentoon.

Kerroyn 3

Arvosteluohje:

Arvosanaan vaikuttavat koiran rintamasuunta ja makuuasento. Pään saa laskea kypälien varaan ja takaraajojen lonkka-asento on sallittu, mutta esimerkiksi kyljellään tai selällään makaaminen alentavat arvosanaa (3–5):llä.

Arvosanaa alennetaan (3–5):llä, mikäli koira nousee istumaan tai ryömii alle kaksi omaa mittaansa. Jos koira istuu koko suoritusajan, on korkein arvosana 5.

Jos koira vinkuu, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, jos se on levoton tai jos se haukkuu (2–5):llä.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei ole saatu maahan, mikäli se nousee seisomaan tai mikäli se liikkuu paikaltaan enemmän kuin kaksi omaa mittaansa tai mikäli se haukkuu häiritsevästi lähes koko suorituksen ajan.

Mikäli koira, ajan jo tultua täyteen ja ohjaajien palattua kehään, nousee istumaan tai seisomaan, voi suorituksesta antaa korkeintaan arvosanan 7. Jos koira tällöin tulee vastaan, voi arvosana olla korkeintaan 5.

AVO – 2 Seuraaminen taluttimetta

Käskyt: seuraa

"Seuraa"-käskyn saa toistaa liikkeelle lähdetessä ja nopeutta muutettaessa, mutta ei kuitenkaan pysähdyksissä eikä käännöksissä.

Tarkoitus: Koira seuraa taluttimetta ohjaajaa tämän vasemmalla puolella.

Suoritusohje: Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koiran ohjaajaa kulkemaan tietyn seuraamiskaavion mukaisesti. Kaavio sisältää käännöksiä oikeaan ja vasempaan, täyskäännöksiä, pysähdyksiä sekä juoksuosuuden. Suoritukseen ei sisälly hidasta käyntiä. Pysähdyttäessä koiran tulee istuutua perusasentoon ilman erillistä käskyä.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Arvostelussa on otettava huomioon kokonaisuus.

Käikenlainen poikkeaminen toivotusta ihannesuorituksesta, kuten vinkuminen, haukkuminen, hyppiminen, leikkiminen, hidastelu ja edistäminen sekä nojaaminen, alentavat arvosanaa.

Ylimääräiset käskyt tulee huomioida arvosanassa.

Epämääräinen ohjaajan liikkuminen alentaa arvosanaa.

Mikäli koiran perusasennot ovat vinoja, alennetaan arvosanaa (1–3):lla ja mikäli koira ei tee yhtään perusasentoa, on arvosana korkeintaan 7. Suoritus hylätään, mikäli koira seuraa suurimman osan matkasta yli yhden metrin päässä toivotusta seuraamispaikasta.

AVO – 3 Maahanmeno seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – maahan – istu

Tarkoitus: Koira menee käskyn saatuaan nopeasti ja liikkeen suuntaisesti maahan ja pysyy paikallaan ohjaajan jatkaessa kulkuaan ja palatessa takaisin koiran viereen.

Suoritusohje: Liike alkaa seuraamisella (n. 10 m), jonka jälkeen ohjaaja käskee koiran maahan jatkaen itse kulkuaan (n. 10 m). Ohjaaja palaa koiran taakse (n. 3 m) ja edelleen koiran viereen ja käskee sen perusasentoon.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Mahdollinen lisäkäskey, joka tulee antaa välittömästi, alentaa arvosanaa 2:lla.

Maahanmenon hitaus ja rintamasuunta alentavat arvosanaa (1–4):llä.

Koiran liikkuminen käskyn jälkeen alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Jos koira nousee istumaan tai seisomaan ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira ohjaajan jo kääntyttyä vaihtaa asentoa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla tai mikäli se siirtyy paikaltaan tai tulee vastaan, on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei käy maassa tai liikkuu käskyn jälkeen yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt.

Puutteellinen seuraaminen alentaa arvosanaa (1–2):lla.

AVO – 4 Luoksetulo

Käskyt: paikka – tänne – seiso/KM – (tänne) – sivulle

Tarkoitus: Koira tulee kutsusta nopeasti ohjaajan luokse ja suorittaa matkalla ohjaajan käskystä pysähdyksen seisomaan.

Suoritusohje: Ohjaaja jättää koiran istumaan poistuessaan sen luota hänelle osoitettuun paikkaan (n. 25 m) ja kutsuu koira. Koiran on tultava ripeästi ohjaajan luo. Koiran tultua matkan puoleen väliin ohjaaja käskää koiran pysähtyä seisomaan, josta ohjaaja kutsuu koiran luokseen perusasentoon. Kutsuttaessa koira koiran nimen liittäminen kutsuun on sallittua.

Kerroin 3

Arvosteluohje:

Mikäli koira nousee seisomaan tai menee maahan kun se on jätetty istumaan, on arvosana korkeintaan 8.

Mikäli koira noudattaa vasta toistettua luoksetulukutsua (missä tahansa liikkeen vaiheessa), on arvosana korkeintaan 6.

Varaslähdöstä, missä tahansa liikkeen vaiheessa, arvosanaa alennetaan (2–4):llä.

Hidas luoksetulo alentaa arvosanaa (2–5):llä.

Jos koira pysähtyy väärään asentoon, on korkein arvosana 6. Mikäli koira, pysähdyttyään ensin seisomaan, vaihtaa asentoa ennen uutta luoksetulukutsua, on korkein arvosana 7.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Täysien pisteiden saamiseksi koira ei saa liikkua pysähtymiskäskyn jälkeen yli oman mittansa. Jos koira liikkuu käskyn jälkeen 2–3 kertaa mittansa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla. Mikäli koira ei noudata pysähtymiskäskyä, on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään, jos koira ei noudata toistakaan luoksetulokutsua (missä tahansa liikkeen vaiheessa) tai jos koira liikkuu paikaltaan yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin.

Mikäli ohjaaja poistuu koiran luota juosten, alennetaan arvosanaa 2:lla.

AVO – 5 Seisominen seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – seiso – istu

Tarkoitus: Koira pysähtyy käskyn saatuaan nopeasti ja liikkeen suuntaisesti seisomaan ja pysyy paikallaan ohjaajan jatkaessa kulkuaan ja palatessa takaisin koiran viereen.

Suoritusohje: Liike alkaa seuraamisella (n. 10 m), jonka jälkeen ohjaaja käskee koiran seisomaan jatkaen itse kulkuaan (n. 10 m). Ohjaaja palaa koiran taakse (n. 3 m) ja edelleen koiran viereen ja käskee sen perusasentoon.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Mahdollinen lisäkäskey, joka tulee antaa välittömästi, alentaa arvosanaa 2:lla.

Pysähtymisen hitaus ja rintamasuunta alentavat arvosanaa (1–4):llä.

Koiran liikkuminen käskyn jälkeen alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Jos koira menee istumaan tai maahan ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira, ohjaajan jo kääntynyt, vaihtaa asentoa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, tai mikäli se siirtyy paikaltaan tai tulee vastaan on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei pysähdy lainkaan seisomaan, vaan menee heti istumaan tai maahan, tai liikkuu käskyn jälkeen yli kaksi omaa mittaansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt.

Puutteellinen seuraaminen alentaa arvosanaa (1–2):lla.

AVO - 6 Noutaminen

Käskyt: hae – irti – (sivulle)

Tarkoitus: Koira noutaa ohjaajan heittämän esineen nopeasti sitä vahingoittamatta ja luovuttaa sen ohjaajalle.

Suoritusohje: Ohjaaja heittää oman puisen esineen vähintään 10 m:n päähän. Käskyn saatuaan koira noutaa esineen ja luovuttaa sen ohjaajalle perusasennossa tai ohjaajan edessä. Esineen luovutettuaan koiran on siirytävä käskystä ohjaajan edestä ohjaajan viereen perusasentoon.

Kerroyt 2

Arvosteluohje:

Varaslähdestä alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Mikäli koira lähtee noutamaan jo esinettä heitettäessä, on virhe hylkäävä. Jos kuitenkin koira saadaan palaamaan takaisin perusasentoon yhdellä käskyllä, voi se saada korkeintaan arvosanan 6.

Esineen pureskelu tai sillä leikkittely, voimakkuudesta riippuen, alentaa arvosanaa (1–5):llä. Koiran yli-innokas, varmaton työskentely sen tarttuessa esineeseen, alentaa arvosanaa (1–2):lla.

Suoritus hylätään, jos koira toiminnallaan rikkoo noutoesineen.

Mikäli koira ei heti käskystä irrota ja luovuta noutoesinettä, alennetaan arvosanaa (2–5):llä.

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on korkein mahdollinen arvosana 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Ohjaajan on uusittava liian lyhyt tai kehän ulkopuolelle mennyt heitto kerran, mutta tämä alentaa arvosanaa 2:lla.

Jos ohjaaja etukäteen käyttää esinettä koiran suussa, on korkein arvosana 5.

Jos koira joutuu etsimään esinettä hetken aikaa, tämä ei alenna arvosanaa.

AVO – 7 Kauko-ohjaus

Käskyt: maahan – istu+KM – maahan+KM – istu+KM – maahan+KM – istu

Tarkoitus: Koira vaihtaa paikaltaan siirtymättä asentoaan ohjaajan käskyjen mukaan. Asentojen vaihtojärjestys on: istu–maahan–istu–maahan.

Suoritusohje: Ohjaaja jättää koiran maahan ja poistuu sen luota hänelle osoitettuun paikkaan (n. 5 m). Hän käskää koira vaihtamaan asentoa neljästi. Ohjaaja palaa koiran viereen ja käskää sen perusasentoon. Tuomari tai liikkeenohjaaja antaa ohjeet asennonvaihtoista. Asennonvaihtojen tulee tapahtua noin 5 sekunnin välein.

Kerroin 3

Arvosteluohje:

Suorituksen osaliikkeissä sallitaan enintään kaksi käskyä, joista toinen alentaa arvosanaa 1:llä. Kauko-ohjausta aloitettaessa on kuitenkin mahdollista käyttää kolme ”istu”-käskyä. Vasta kolmannella käskyllä noudatettua asennonvaihtoa ei kuitenkaan katsota käskystä toteutuneeksi ja arvosana voi näin ollen olla korkeintaan 7.

Arvosanaan vaikuttavat asennonvaihtojen riipeys ja selkeys sekä rintamasuunnat.

Ohjaajan tehostetut tai pitkäkestoiset käsimerkit katsotaan lisäkäskyiksi ja ne alentavat arvosanaa.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei ole suorittanut vähintään kahta käskystä toteutunutta asennonvaihtoa tai se on liikkunut paikaltaan yli kaksi omaa mittaansa yhteensä tai se ei ole noudattanut kauko-ohjausta aloitettaessa kolmattaakaan ”istu”-käskyä.

AVO – 8 Estehyppy

Käsky: hyppy – istu – (tänne) – sivulle

Tarkoitus: Koira hyppää esteen yli molempiin suuntiin; ohjaajasta pois päin ja takaisin, pysähtyen välillä istumaan.

Suoritusohje: Ohjaaja käskää koiran hyppäämään esteen yli itsestään pois päin, pysäyttää koiran istumaan ja kutsuu sen takaisin esteen yli luokseen perusasentoon. Esteen korkeuden tulee olla noin koiran säkäkorkeus.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Mikäli koira koskettaa estettä, alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Jos koira seisoo tai menee maahan esteen toisella puolella, kun sen tulisi istua, on arvosana korkeintaan 7.

Huomattava esteestä sivuun istuminen alentaa arvosanaa (1–2):lla.

Lievät rintamasuuntavirheet esteeseen nähden eivät vaikuta arvosanaan.

Huomattava rintamasuunnan vinous (n. 90° tai yli) alentaa arvosanaa (1–2):lla.

Varaslähdöstä alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Suoritus hylätään, jos koira ylitettyään esteen hyppää välittömästi takaisin (jojohyppy) tai jos koira kiertää esteen.

AVO – 9 Kokonaisvaikutus

Tarkoitus: Kiinnitetään huomiota ohjaajan ja koiran yhteistyöhön sekä koiran halukkuuteen työskennellä iloisesti.

Kerroin 1

Arvosteluohje:

Arvosanassa ohjaajan ja koiran yhteistyö sekä suoritusten aikana että niiden välillä tulee ottaa huomioon. Niin ikään työskentelyn iloisuus ja halukkuus sekä rodunomainen temperamentti tulee ottaa huomioon.

VOITTAJALUOKKA (VOI)

+KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu samanaikaisesti suullisen käskyn kanssa.

/KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu vaihtoehtoisesti suullisen käskyn kanssa.

Sulkuihin kirjoitetut käskyt sallitaan koiran tullessa ensin istumaan ohjaajan eteen ja siirtyessä siitä luvan saatuaan ohjaajan sivulle perusasentoon.

Liikkeen arvostelu alkaa kun ohjaaja vastaa myöntävästi ”valmis”-kysymykseen ja arvostelu päättyy tuomarin tai liikkeenohjaajan ”kiitos”-sanaan.

Liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa liikkeiden suorituksissa.

*****

VOI –1 Paikalla makaaminen

Käskyt: maahan – paikka – istu

Tarkoitus: Ryhmäliike (3–8 koiraa), jossa koiran tulee pysyä paikallaan 4 minuutin ajan ohjaajan poistuessa sen luota näkösuojaan.

Suoritusohje: Koirat ovat rivissä n. 3 m:n välein. Ohjaajat käskevät koirat maahan ja poistuvat heille osoitettuun näkösuojaan. Koirien tulee maata valppaina rintamasuunnassa ja molemmat kyynärpäät maassa. Ajan tultua täyteen ohjaajat palaavat koirien viereen ja käskevät koirat perusasentoon.

Suoritusaikea alkaa kun kaikki ohjaajat ovat näkösuojassa. Arvostelu alkaa, kun ohjaajat komentavat koirat maahan ja päättyy perusasentoon.

Kerroyn 4

Arvosteluohje:

Arvosanaan vaikuttavat koiran rintamasuunta ja makuuasento. Pään saa laskea kypälien varaan ja takaraajojen lonkka-asento on sallittu, mutta esimerkiksi kyljellään tai selällään makaaminen alentaa arvosanaa (3–5):llä.

Arvosanaa alennetaan (3–5):llä, jos koira ryömii alle oman mittansa, on levoton tai vinkuu tai haukkuu.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei ole saatu maahan, jos se suoritusaikana nousee istumaan tai seisomaan tai jos se liikkuu paikaltaan enemmän kuin yhden oman mittansa tai jos se haukkuu häiritsevästi lähes koko suorituksen ajan.

Mikäli koira, ajan jo tultua täyteen ja ohjaajien palattua kehään, nousee istumaan tai seisomaan, voi suorituksesta antaa korkeintaan arvosanan 5. Suoritus hylätään, jos koira tällöin tulee vastaan yli mittansa.

VOI – 2 Seuraaminen taluttimetta

Käskyt seuraa

"Seuraa" –käskyn saa toistaa liikkeelle lähdetessä ja nopeutta muutettaessa, mutta ei kuitenkaan pysähdyksissä eikä käännöksissä.

Tarkoitus: Koira seuraa taluttimetta ohjaajaa tämän vasemmalla puolella.

Suoritusohje: Tuomari tai liikkeenohjaaja ohjaa koiran ohjaajaa kulkemaan tietyn seuraamiskaavion mukaisesti. Kaavio sisältää käännöksiä oikeaan ja vasempaan, täyskäännöksiä, pysähdyksiä sekä hitaan että juoksuosuuden. Lisäksi seuraamiseen liittyy käännöksiä paikallaan ja askeleita (1–3 askelta) eri suuntiin. Pysähdyttäessä koiran tulee istuutua perusasentoon ilman erillistä käskyä.

Kerroyn 3

Arvosteluohje:

Arvostelussa on otettava huomioon kokonaisuus.

Kaikenlainen poikkeaminen toivotusta ihannesuorituksesta, kuten vinkuminen, haukkuminen, hyppiminen, leikkiminen, hidastelu ja edistäminen sekä nojaaminen, alentavat arvosanaa.

Ylimääräiset käskyt tulee ottaa huomioon arvosanassa.

Epämääräinen ohjaajan liikkuminen alentaa arvosanaa.

Mikäli koiralla on suuria puutteita perusasennoissa, esimerkiksi istuu huomattavan vinoon tai ei istu lainkaan, alennetaan arvosanaa (3–5):llä.

Suoritus hylätään, mikäli koira seuraa suurimman osan matkasta yli puolen metrin päässä toivotusta seuraamispaikasta.

VOI – 3 Istuminen seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – istu

Tarkoitus: Koira istuu käskyn saatuaan nopeasti ja liikkeen suuntaisesti ja pysyy paikallaan ohjaajan jatkaessa kulkuaan ja palatessa takaisin koiran viereen.

Suoritusohje: Liike alkaa seuraamisella (n. 10 m), jonka jälkeen ohjaaja käskee koiran istumaan jatkaen itse kulkuaan (n. 10 m). Ohjaaja palaa koiran taakse (n. 3 m) ja edelleen koiran viereen.

Kerroin 3

Arvosteluohje:

Mahdollinen lisäkäskey, joka tulee antaa välittömästi, alentaa arvosanaa 2:lla.

Istumisen hitaus ja rintamasuunta alentavat arvosanaa (1–4):llä.

Koiran liikkuminen käskyn jälkeen alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Jos koira, istuttuaan ensin, menee maahan tai nousee seisomaan ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, on arvosana korkeintaan 5.

Mikäli koira ohjaajan jo kääntynyt vaihtaa asentoa, alennetaan arvosanaa (1–3):lla, tai mikäli se siirtyy paikaltaan tai tulee vastaan on arvosana korkeintaan 5.

Suoritus hylätään, mikäli koira liikkuu käskyn jälkeen yli oman mittansa, menee maahan tai jää seisomaan.

Puutteellinen seuraaminen alentaa arvosanaa (1–3):lla.

VOI – 4 Luoksetulo

Käskyt: maahan – paikka – tänne – seiso/KM – tänne – maahan/KM – (tänne) – sivulle

Tarkoitus: Koira tulee kutsusta nopeasti ohjaajan luokse ja tekee matkalla ohjaajan käskystä pysähdykset seisomaan ja maahan.

Suoritusohje: Ohjaaja jättää koiran maahan ja poistuu sen luota hänelle osoitettuun paikkaan (n. 25 m) ja kutsuu koira. Koiran on tultava ripeästi ohjaajan luo. Koiran tultua noin kolmasosan matkasta ohjaaja käskee sen pysähtyä seisomaan, jonka jälkeen ohjaaja kutsuu koira. Koiran tultua toisen kolmasosan matkasta ohjaaja käskee sen maahan, jonka jälkeen ohjaaja kutsuu koiran luokseen perusasentoon. Kutsuttaessa koira koiran nimen liittämisen kutsuun on sallittua.

Kerroin 4

Arvosteluohje:

Mikäli koira nousee istumaan tai seisomaan, kun se on jätetty maahan, on arvosana korkeintaan 8.

Mikäli koira noudattaa vasta toistettua luoksetulukutsua (missä tahansa liikkeen vaiheessa), on arvosana korkeintaan 6.

Varaslähdöstä, missä tahansa liikkeen vaiheessa, alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Hidas luoksetulo alentaa arvosanaa (2–5):llä.

Täysien pisteiden saamiseksi koira ei saa liikkua pysähtymiskäskyjen jälkeen yli yhden oman mittansa. Jos koira liikkuu käskyn jälkeen enemmän kuin mittansa, mutta vähemmän kuin kolme omaa mittaansa, alennetaan arvosanaa (2–3):lla. Mikäli koira ei noudata yhtä pysähtymiskäskyä, on arvosana korkeintaan 7.

Jos koira törmää ohjaajaan alennetaan arvosanaa (2-3):lla.

Suoritus hylätään, jos koira ei noudata toistakaan luoksetulokutsua (missä tahansa liikkeen vaiheessa), jätettäessä liikkuu paikaltaan yli yhden oman mittansa ennen kuin ohjaaja on kääntynyt koiraan päin, tai jos molemmat pysähdykset epäonnistuvat tai ne suoritetaan väärässä järjestyksessä.

Mikäli ohjaaja poistuu koiran luota juosten, alennetaan arvosanaa 2:lla.

VOI – 5 Lähettäminen määrätulle paikalle, maahanmeno ja luoksetulo seuraamaan

Käskyt: eteen+KM – 1 lisäohjauskäsky+KM – maahan – sivulle

Tarkoitus: Koira ohjataan määrätulle paikalle, jossa se odottaa makaavassa asennossa kutsua ohjaajan viereen seuraamiseen.

Suoritusohje: Ohjaaja käskee koira menemään n. 25 m:n päässä olevaan merkittyyn ruutuun (3 m x 3 m), jossa koira käsketään maahan. Ohjaaja kulkee kohti koira ja kääntyy n. 2 m:n päässä koirasta oikeaan/vasempaan. Kuljettuaan n. 10 m ohjaaja kääntyy oikeaan/vasempaan kohti lähtöpaikkaa. Kuljettuaan n. 10 m ohjaaja kutsuu koiran mukaan seuraamaan. Lähtöpaikalla ohjaaja pysähtyy ja koira istuu perusasentoon.

Kerroin 4

Arvosteluohje:

Arvosanaan vaikuttavat suorituksen riipeys sekä koiran halu noudattaa annettuja käskyjä ja ohjauskäskyjä.

Koiran rintamasuunta ruudussa ei vaikuta arvosanaan.

Korkeimpaan arvosanaan vaaditaan, että koira menee maahan merkityn ruudun sisäpuolelle ja tulee nopeasti ohjaajan luo kutsun saatuaan.

Korkeimpaan arvosanaan ohjaaja saa käyttää korkeintaan neljä käskyä, joita ovat ”eteen”-, ”maahan”- ja luoksetulokäskyjen lisäksi yksi ohjauskäsky. Toistetusta ”maahan”- tai luoksetulokäskystä alennetaan arvosanaa 2:lla. Jokaisesta lisäohjauskäskystä alennetaan niinkään arvosanaa 2:lla ja kolmas lisäohjauskäsky johtaa suorituksen hylkäämiseen.

Jos koira menee maahan ilman käskyä, voi arvosana olla korkeintaan 8.

Suoritus hylätään, jos koira ei ole ruudussa. Koiran katsotaan olevan ruudussa siitä huolimatta, ettei se ole täysin sen rajojen sisäpuolella (pöytäperiaate), mutta arvosanaa alennetaan tällöin (1–2):lla.

Suoritus hylätään, jos koira ei noudata toistakaan ”maahan”-käskyä tai luoksetulokutsua.

Suoritus hylätään niin ikään mikäli koira nousee istumaan tai seisomaan tai siirtyy paikaltaan ennen ohjaajan toista käännöstä.

Mikäli koira nousee istumaan tai seisomaan tai siirtyy paikaltaan ohjaajan toisen käännöksen jälkeen, on levoton, vinkuu tai haukkuu, alennetaan arvosanaa (3–5):llä.

Jos ohjaaja siirtyy paikaltaan käskyjä antaessaan tai jos hän suuntaa koiraa ennen liikettä, suoritus hylätään.

VOI – 6 Noutaminen esteen yli hypäten

Käskyt: hyppy – hae – irti – (sivulle)

Tarkoitus: Koira hyppää ripeästi esteen yli noutamaan ohjaajan heittämän esineen ja palaa luovuttamaan sen ohjaajalle vahingoittamatta sitä.

Suoritusohje: Ohjaaja heittää järjestäjien puisen noutoesineen esteen yli sen toiselle puolelle. Ohjaajan käskystä koira hyppää esteen yli, noutaa esineen ja palaa hypäten esteen yli luovuttamaan esineen ohjaajalle. Koira on luovuttaessaan esineen joko perusasennossa tai ohjaajan edessä. Esineen luovutettuaan koiran on siirryttävä käskystä ohjaajan edestä ohjaajan viereen perusasentoon. Esteen korkeuden tulee olla noin koiran säkäkorkeus ja ohjaajan tulee asettua esteen eteen noin 3 m:n päähän esteestä. Noutoesineitä tulee olla 3 eri kokoa, joista ohjaajalla on oikeus valita haluamansa.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Varaslähdöstä alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Mikäli koira lähtee noutamaan esinettä heitettäessä, on virhe hylkäävä. Jos kuitenkin koira saadaan palaamaan perusasentoon yhdellä käskyllä, eikä koira ole ehtinyt hypätä, voi se saada korkeintaan arvosanan 6.

Ohjaajan on uusittava huomattavan vinoon, esteen etupuolelle jääneen tai kehän ulkopuolelle menneen heiton kerran, mutta tämä alentaa arvosanaa 2:lla.

Jos koira joutuu etsimään esinettä hetken aikaa tämä ei alenna arvosanaa.

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on arvosana korkeintaan 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville, ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Jos ohjaaja etukäteen käyttää esinettä koiran suussa, on korkein arvosana 5.

Esineen pureskelu tai sillä leikkittely, voimakkuudesta riippuen, alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Koiran yli-innokas, varmaton työskentely sen tarttuessa esineeseen, alentaa arvosanaa (1–2):lla.

Mikäli koira ei heti käskystä irrota ja luovuta noutoesinettä, alennetaan arvosanaa (2–5):llä.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Mikäli koira koskettaa estettä, alennetaan arvosanaa (2–4):llä. Suoritus hylätään, jos koira kiertää esteen jompaan kumpaan suuntaan, ei nouda esinettä tai pudottaa esineen ohjaajan ulottumattomiin.

Suoritus hylätään niin ikään, jos koira toiminnallaan rikkoo noutoesineen.

VOI – 7 Metalliesineen noutaminen

Käskyt: hae – irti – (sivulle)

Tarkoitus: Koira noutaa nopeasti ohjaajan heittämän esineen vahingoittamatta sitä ja luovuttaa sen ohjaajalle.

Suoritusohje: Ohjaaja heittää järjestäjien metallisen esineen vähintään 10 m:n päähän. Käskyn saatuaan koira noutaa esineen ja luovuttaa sen ohjaajalle. Koira on luovuttaessaan esineen joko perusasennossa tai ohjaajan edessä. Esineen luovutettuaan koiran on siirryttävä käskystä ohjaajan edestä ohjaajan viereen perusasentoon.

Noutoesineitä tulee olla 2-3 eri kokoa ja painon tulee olla korkeintaan n. 200 g.

Kerroin 2

Arvosteluohje:

Varaslähdöstä alennetaan arvosanaa (2-4):llä.

Mikäli koira lähtee noutamaan esinettä heitettäessä, on virhe hylkäävä. Jos kuitenkin koira saadaan palaamaan perusasentoon yhdellä käskyllä, voi se saada korkeintaan arvosanan 6.

Ohjaajan on uusittava liian lyhyt tai kehän ulkopuolelle mennyt heitto kerran, mutta tämä alentaa arvosanaa 2:lla.

Esineen pureskelu tai sillä leikkittely, voimakkuudesta riippuen, alentaa arvosanaa (1-5):llä.

Koiran yli-innokas, varomaton työskentely sen tarttuessa esineeseen alentaa arvosanaa (1-2):lla.

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on korkein mahdollinen arvosana 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Mikäli koira ei heti käskystä irrota ja luovuta noutoesinettä, alennetaan arvosanaa (2–5):llä.

Jos ohjaaja etukäteen käyttää esinettä koiran suussa, on korkein arvosana 5.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Jos koira joutuu etsimään esinettä hetken aikaa, tämä ei alenna arvosanaa.

VOI – 8 Tunnistusnouto

Käskyt: hae – irti – (sivulle)

Tarkoitus: Koira etsii aktiivisesti ohjaajan merkitsemän esineen muiden samanlaisten joukosta ja luovuttaa sen ohjaajalle vahingoittamatta sitä.

Suoritusohje: Ohjaaja luovuttaa esineen liikkeenohjaajalle ja kääntyy täyskäännöksen. Liikkeenohjaaja vie esineen viiden muun samanlaisen kanssa n. 10 m:n päähän. Esineet voidaan asettaa riviin, jonoon tai ympyrän muotoon n. 25 cm:n välein. Noudettava esine on rivissä ja jonossa yksi neljästä keskimmaisista ja ympyrässä yksi kolmesta taaimmaisista (klo 10, 12 tai 14). Ohjaaja kääntyy ympäri ja käsee koiran noutaa esineen ja luovuttamaan sen ohjaajalle. Koira on luovuttaessaan esineen joko perusasennossa tai ohjaajan edessä. Esineen luovutettuaan koiran on siirytävä käskystä ohjaajan edestä ohjaajan viereen perusasentoon.

Kerroin 4

Arvosteluohje:

Varaslähdöstä alennetaan arvosanaa (2–4):llä.

Esineen pureskelu tai sillä leikkely, voimakkuudesta riippuen, alentaa arvosanaa (1–5):llä.

Koiran yli-innokas, varomaton työskentely sen tarttuessa esineeseen tai esimerkiksi esineiden töniminen alentaa arvosanaa (1–3):lla.

Suoritus hylätään, mikäli koira tuo tai ottaa suuhunsa muun kuin ohjaajansa merkitsemän esineen.

Suoritus hylätään niin ikään, jos koira toiminnallaan rikkoo esineen tai jos ohjaaja etukäteen käyttää esinettä koiran suussa tai antaa sen haistella esinettä.

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on korkein mahdollinen arvosana 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Jos koira törmää ohjaajaan, alennetaan arvosanaa (2–3):lla.

Mikäli koira ei heti käskystä irrota ja luovuta noutoesinettä, alennetaan arvosanaa (2–5):llä.

Jos koira työskentelee hetken aikaa etsiessään esinettä, ei arvosanaa alenneta.

Ohjaaja saa valita näkeekö koira esineiden sijoittamisen vai ei. Ohjaajan kääntyessä on käskyn antaminen tarvittaessa sallittua.

VOI – 9 Kauko-ohjaus

Käskyt: maahan – paikka – seiso/istu/maahan+KM ohjeen mukaan –istu

Tarkoitus: Koira vaihtaa paikaltaan siirtymättä asentoaan ohjaajan käskyjen mukaan. Asentojen vaihtojärjestys on: istu–seiso–maahan–seiso–istu–maahan tai seiso–istu–maahan–istu–seiso–maahan.

Suoritusohje: Ohjaaja jättää koiran maahan ja poistuu sen luota hänelle osoitettuun paikkaan (n. 10 m). Hän käskee koira vaihtamaan asentoa kuudesti. Ohjaaja palaa koiran viereen ja käskee sen perusasentoon. Tuomari tai liikkeenohjaaja antaa ohjeet asennonvaihtoista. Asennonvaihtojen tulee tapahtua n. 5 sekunnin välein.

Kerroin 5

Arvosteluohje:

Suorituksen osaliikkeissä sallitaan enintään kaksi käskyä, joista toinen alentaa arvosanaa 1:llä.

Arvosanaan vaikuttavat asennonvaihtojen ripeys ja selkeys sekä rintamasuunnat.

Ohjaajan tehostetut käskyt, kuten pitkäkestoiset käsimerkit, katsotaan lisäkäskyiksi ja ne alentavat arvosanaa.

Suoritus hylätään, mikäli koira ei ole suorittanut vähintään neljä käskystä toteutunutta asennonvaihtoa tai jos koira on siirtynyt alkuperäiseltä paikaltaan yhteensä enemmän kuin oman mittansa.

Jos koira suorittaa neljä käskystä toteutunutta asennonvaihtoa, on korkein mahdollinen arvosana 6, ja jos koira etenee korkeimman sallitun matkan, on korkein mahdollinen arvosana 5.

VOI – 10 Kokonaisvaikutus

Tarkoitus: Kiinnitetään huomiota ohjaajan ja koiran yhteistyöhön sekä koiran halukkuuteen työskennellä iloisesti.

Kerroin 1

Arvosteluohje:

Arvosanassa ohjaajan ja koiran yhteistyö sekä suoritusten aikana että niiden välillä tulee ottaa huomioon. Niin ikään työskentelyn iloisuus ja halukkuus sekä rodunomainen temperamentti tulee ottaa huomioon.

ERIKOISVOITTAJALUOKKA (EVL)

+KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu samanaikaisesti suullisen käskyn kanssa.

/KM tarkoittaa käsimerkin olevan sallittu vaihtoehtoisesti suullisen käskyn kanssa.

Sulkuihin kirjoitetut käskyt sallitaan koiran tullessa ensin istumaan ohjaajan eteen ja siirtyessä siitä luvan saatuaan ohjaajan sivulle perusasentoon.

Liikkeen arvostelu alkaa kun ohjaaja vastaa myöntävästi ”valmis”-kysymykseen ja arvostelu päättyy tuomarin tai liikkeenohjaajan ”kiitos”-sanaan.

Liikkeenohjaaja ohjaa koirakkoa liikkeiden suorituksissa.

*****

EVL – 1 Istuminen ryhmässä 2 min

Käskyt: istu – paikka

Suoritusohje: Koirat laitetaan istumaan riviin noin 3 m:n välein. Ohjaajat poistuvat näkösuojaan 2 min:n ajaksi.

Arvosteluohje:

Koiran, joka seisoo, menee maahan tai ryömii enemmän kuin oman mittansa, suoritus hylätään (= 0). Liikkumisen tulee selvästi alentaa pisteitä.

Jos koira haukkuu 1–2 kertaa, alennetaan arvosanaa (1–2):lla, ja jos se haukkuu koko ajan, liike hylätään (= 0).

Jos koira on levoton, esimerkiksi muuttaa painoa jalalta toiselle, alennetaan arvosanaa (1–2):lla. Koiralla on oikeus katsella ympärilleen, jos kehän ulkopuolella on häiriötä tai ääniä.

Jos koira menee maahan tai nousee ylös 2 min:n ajan tultua täyteen, kun ohjaaja on tulossa takaisin, se voi saada korkeintaan arvosanan 5.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Jos koira menee maahan tai nousee seisomaan ajan tultua täyteen on ohjaajan jo oltava kehässä, jotta arvosanan 5 voisi antaa. Arvostelu alkaa siitä, kun ohjaajat jättävät koirat ja päättyy liikkeen ohjaajan ilmoitukseen ”liike päättyy”.

EVL – 2 Paikalla makaaminen ryhmässä 4 min häirittynä

Käskyt: maahan – paikka – istu

Suoritusohje: Koirat laitetaan makuuasentoon riviin noin 3 m:n välein. Ohjaajat poistuvat näkösuojaan. Koirien tulee maata paikallaan 4 min. Tänä aikana niihin kohdistuu häiriötä, jonka aiheuttaa esimerkiksi ihminen, joka pujottelee niiden välissä. Kun 4 min on kulunut, ohjaajia kehoitetaan kävelemään noin 3 m koirien taakse ja pysähtymään sinne, kunnes heidät kehoitetaan siirtymään koirien viereen ja käskemään koirat perusasentoon.

Arvosteluohje:

Ryhmässä tulee olla vähintään kolme koira.

Jos koira nousee seisomaan tai istumaan, kun ohjaajat ovat näkösuojassa, tai ryömii enemmän kuin mittansa, suoritus hylätään (= 0).

Haukkuminen ja liikkuminen arvostellaan kuten liikkeessä nro 1.

Jos koira nousee istumaan 4 min ajan tultua täyteen, kun ohjaaja on tulossa takaisin, se voi saada korkeintaan arvosanan 5.

Jos koira nousee ylös ja menee lähelle toista koira, siten, että tappelun vaara on ilmeinen, liike keskeytetään ja aloitetaan uudestaan. Uusintaan osallistuvat kaikki ryhmän koirat lukuun ottamatta sitä, joka aiheutti häiriön.

Kerroin 2

Lisäohjeet :

Jos koira istuu tai nousee seisomaan, kun ohjaaja on tulossa takaisin, on ohjaajan jo oltava kehässä, jotta arvosanan 5 voi antaa.

Arvostelu alkaa siitä, kun koirat komennetaan maahan ja loppuu liikkeenohjaajan ilmoitukseen "liike päättyy".

EVL – 3 Vapaana seuraaminen

Käskyt: seuraa

"Seuraa" –käskyn saa toistaa liikkeelle lähdettyä ja nopeutta muutettaessa, mutta ei kuitenkaan pysähdyksissä eikä käännoksissä.

Suoritusohje: Seuraamista arvostellaan eri nopeuksissa ja niin, että siihen liittyy käännoksiä eri suuntiin ja paikallaan. Koiran tulee seurata ohjaajaa halukkaasti kulkien hänen vasemmalla puolellaan, pää tai lapa tämän polven kohdalla. Kun ohjaaja pysähtyy, tulee koiran ilman eri käskyä siirtyä perusasentoon. Ohjaajan tulee liikkeen aikana liikuttaa käsiään

luontevasti. Kävelykaavioon on sisällytettävä vähintään kaksi pysähdystä normaali- ja hitaassa käynnissä, kaksi täyskäännöstä normaalikäynnissä, yksi täyskäännös hitaassa ja nopeutetussa käynnissä, kaksi käännöstä oikeaan ja vasempaan kaikissa nopeuksissa ja 2–3 askeleen siirtymisiä perusasennosta eri suuntiin. Kaikkien samassa kilpailussa olevien koirien tulisi suorittaa seuraaminen saman kaavion mukaisesti.

Arvosteluohje:

Jos koira etääntyy ohjaajasta tai seuraa yli ½m:n etäisyydellä ohjaajasta suurimman osan aikaa, suoritus hylätään.

Jos koira liikkuu hitaasti, arvosanan tulisi olla korkeintaan 6–7.

Kontaktin puuttuminen ja ylimääräiset käskyt ovat virheitä.

Vinosta perusasennosta alennetaan arvosanaa noin 2:lla.

Jos ohjaaja tekee täyskäännöksen vasempaan (“saksalainen täyskäännös”), koira saa mennä ohjaajan ympäri oikean puolen kautta, mutta hyvin tiiviisti.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Otettaessa askeleita eteen- ja taaksepäin, koiran on pääsääntöisesti oltava ohjaajan vasemmalla sivulla. Arvosanaa ei alenneta, jos koira nopeasti kiertää ohjaajan ympäri, eli suorittaa ns. saksalaisen täyskäännöksen.

EVL – 4 Seisominen, istuminen ja maahanmeno seuraamisen yhteydessä

Käskyt: seuraa – seiso – seuraa – istu – seuraa – maahan – seuraa

Suoritusohje: Liike suoritetaan käveltäessä neliön (10 m x 10 m) ympäri koira sisäpuolella (käännökset vasemmalle). Koiran tulee käskystä nopeasti pysähtyä seisovaan, istuvaan tai makuuasentoon.

Arvosteluohje:

Jos koira pysähtyy väärään asentoon (esim. maahanmenon sijasta istuu), on korkein mahdollinen arvosana 7.

Saadakseen pisteitä tietystä pysähdysasennosta koiran tulee noudattaa käskyä ennen kuin ohjaaja on kääntynyt seuraavasta kulmasta.

Hyväksytyyn suoritukseen koiran tulee suorittaa vähintään kaksi asentoa.

Arvostelussa tulee kiinnittää huomiota myös seuraamiseen. Hidas ja muuten huono seuraaminen ovat virheitä. Ohjaajan on kuljettava neliön muotoista rataa, ei ympyrää.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Koiran täytyy nopeasti käskyn saatuaan pysähtyä seisomaan, istumaan tai makuuasentoon.

Saadakseen pisteitä kustakin osasuorituksesta, koira ei saa käskyn jälkeen liikkua yli omaa mittaansa ja sen on oltava käsketyssä asennossa ennen kuin ohjaaja kääntyy seuraavasta neliön kulmasta.

Jos koira suorittaa yhden pysähdyksistä väärään asentoon, on korkein mahdollinen arvosana 7.

Jos koira jättää yhden pysähdyksen kokonaan tekemättä (jatkaa matkaa), korkein mahdollinen arvosana 5–6.

Arvostelussa on huomioitava koiran suoritusnopeus, hitaus alentaa arvosanaa.

EVL – 5 Luoksetulo, seisominen ja maahanmeno

Käskyt: maahan – paikka – tänne – seiso/KM – tänne – maahan/KM – (tänne) – sivulle

Suoritusohje: Ohjaaja käskee koiran maahan ja etenee noin 25 m:n päähän osoitettuun suuntaan koirasta. Luvan saatuaan hän kutsuu koira. Koiran tultua noin 1/3 matkasta ohjaaja käskee sen pysähtyä seisomaan. Luvan saatuaan ohjaaja kutsuu taas koira, ja koiran tultua noin 2/3 matkasta komentaa sen maahan. Luvan saatuaan ohjaaja kutsuu koiran luokseen perusasentoon.

Arvosteluohje:

On tärkeää, että koira reagoi halukkaasti luoksetulukutsuihin.

Jos ohjaaja joutuu käyttämään yli kolme luoksetulukutsua, korkein arvosana voi olla 6.

Koira ei ”seiso”- ja ”maahan”-käskyjen jälkeen saa liikkua yli kolmea omaa mittaansa.

Hidas liikkuminen on virhe; koiran on liikuttava ripeästi, vähintään ravia.

Jos koira ei noudata yhtä pysähtymiskäskyistä, sen arvosana voi olla korkeintaan 7. Jos molemmat pysähdykset epäonnistuvat tai ne tehdään väärässä järjestyksessä, liike hylätään (= 0).

Kerroin 4

Lisäohjeet:

Koiran nimen saa yhdistää luoksetulukäskyyn, mutta nimi on sidottava yhtenäisesti ”tänne”-käskyyn.

Koira jätetään makuuasentoon ja ohjaaja kävelee 25 m:n päähän.

Jos koira liikkuu enemmän kuin oman mittansa ennen ensimmäistä luoksetulokutsua, liike hylätään.

Jos koira nousee seisomaan tai istumaan ennen ensimmäistä kutsua, arvosana voi olla korkeintaan 8.

Koira ei saa liikkua enempää kuin kolme omaa mittaansa ”seiso” – ja ”maahan” –käskyjen jälkeen, jotta nämä osasuoritukset voidaan hyväksyä.

Saadakseen pysähtymisestä täydet pisteet, koiran on pysähdyttävä alle oman mittansa matkalla.

Koira saa tulla ensin ohjaajan eteen istuma-asentoon, josta sen täytyy sitten nopeasti käskystä siirtyä ohjaajan vasemmalle sivulle perusasentoon.

EVL – 6 Lähettäminen määrätulle paikalle, maahanmeno ja luoksetulo seuraamaan

Käskyt: eteen – seiso – oikea/vasen+KM – 1 lisäohjauuskäsky+KM – maahan – tänne

Suoritusohje: Koira lähetetään kohti noin 10 m:n päässä olevaa merkkiä. Koira käsketään seisomaan merkin luona ja sen tulee olla kaikilla neljällä jalallaan sellaisen ympyräkehän sisäpuolella, jonka säde on 2 m. Noin 3 s:n kuluttua liikkeenohjaaja antaa ohjaajalle luvan lähettää koira kohti noin 25 m:n päässä lähtöpisteestä olevaa ruutua, joka on 3 m x 3 m ja nurkistaan merkitty. Kun koira saapuu ruutuun, se käsketään maahan. Liikkeenohjaajan käskystä ohjaaja siirtyy koira kohti. Noin 2 m:n päässä koirasta ohjaajaa kehoitetaan kääntymään ja noin 10 m käveltyään uudelleen kääntymään kohti lähtöpistettä. Ohjaajan edettyä tähän suuntaan noin 10 m, häntä pyydetään kävellessään kutsumaan koira.

Arvosteluohje:

Korkeimman arvosanan saavuttamiseksi sallitaan enintään 6 käskyä.

Tämän jälkeen periaate on, että jokaisesta ylimääräisestä käskystä, jota

koira tottelee, arvosana alenee yhdellä ja käskyistä, joita koira ei heti tottele, kahdella pisteellä.

Jos ohjaaja siirtyy eteenpäin käskyjä antaessaan, liike hylätään (= 0).

Jos ohjaaja käyttää liiaksi elekieltä (body language), arvosana on enintään 8.

Koiran kaikkien jalkojen on merkillä oltava ympyrän sisällä (säde 2 m), ennen kuin ohjaajaa kehoitetaan käskemään se eteenpäin.

Koira, joka menee maahan tai istuu merkillä, voi saada korkeintaan arvosanan 8.

Suoritus hylätään, jos koira menee maahan ympyrän tai ruudun ulkopuolella.

Liikkeen hyväksymiseksi koiran on oltava kokonaan ruudun sisäpuolella. Kuitenkaan koira, josta hyvin pieni osa (esim. 1 cm kuonosta tai hännästä) on ruudun ulkopuolella, ei rankaista.

Koira ei saa nousta maasta ennen luoksetulokäskyä.

Jos koira liikkuu erittäin hitaasti, arvosanan tulisi olla vain n. 6.

Kulman pysähtymismerkin ja ruudun välillä tulee olla 90°

Kerroin 4

Lisäohjeet:

Käsimerkit on sallittu ohjattaessa koira ruutuun, mutta ei ”maahan” – ja ”tänne” –käskyjen yhteydessä.

Jos koira ottaa varaslähdön merkiltä tai menee maahan ruutuun oma-aloitteisesti, arvosana voi olla korkeintaan 8.

Ohjaaja ei saa ennen liikkeen alkua osoittaa koiralle ruudun paikkaa, jos näin tapahtuu hylätään suoritus.

Toistettu "maahan"-käsky alentaa arvosanaa 2:lla, vaikka muita ylimääräisiä käskyjä ei olisikaan käytetty.

"Pöytäseäntöä" ei enää noudateta arvioitaessa, onko koira ruudussa.

Koira joko on ruudussa tai sitten ei.

Makuuasennon suunta ei vaikuta arvosteluun.

Luoksetulokäskyä annettaessa hyväksytään, että ohjaaja kääntää päätänsä.

Merkkien tulee olla n. 20 cm korkeita.

EVL – 7 Ohjattu noutaminen

Käskyt: eteen – seiso – oikea/vasen+KM – 1 lisäohjauuskäsky+KM – irti – (sivulle)

Suoritusohje: Kolme puista noutoesinettä sijoitetaan riviin selvästi näkyvään paikkaan noin 5 m:n päähän toisistaan. Liikkeenohjaaja osoittaa koirakon paikan noin 20 m:n päässä keskimmäisestä esineestä. Koira lähetetään kohti noin 10 m:n päässä olevaa merkkiä. Koira käsketään merkin luona pysähtymään, eikä se saa olla yli 2 m:n päässä siitä. Noin 3 s:n kuluttua ohjaajaa kehoitetaan ohjaamaan koira arvotulle noutoesineelle (vasen tai oikea) ja koiran tulisi noutaa ja luovuttaa se korrektisti.

Arvosteluohje:

Liikkeenohjaaja asettaa kolme esinettä, sen jälkeen, kun arvalla on valittu noudettava esine. Arvottu esine, oikea tai vasen, asetetaan aina ensin. Tällöin ohjaaja ja koira seisovat vastapäätä keskimmäistä esinettä.
HUOM: Keskimmäistä esinettä ei koskaan noudeta

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on arvosana korkeintaan 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Jos koira lähtee ennen käskyä, maksimiarvosana on 7.

Tullakseen hyväksytyksi koiran täytyy seistä merkillä kaikki neljä jalkaa säteeltään 2 m:n ympyrän sisäpuolella.

Jos koira menee makuulle tai istuu merkin luona, arvosana on korkeintaan 8.

Korkeimpaan arvosanaan (10) pääsemiseksi ohjaajalla on oikeus antaa yksi ylimääräinen ohjauskäsky.

Arvostelussa painotetaan koiran halukkuutta totella ohjauskäskyjä sekä ripeyttä.

Jos koira ottaa väärän noutoesineen suuhunsa, liike hylätään (= 0).

Pureskelu alentaa arvosanan noin seitsemään, mutta erittäin runsas pureskelu voi aiheuttaa liikkeen hylkäämisen.

Jos koira pudottaa noutoesineen sen sijaan, että luovuttaisi sen ohjaajan käteen, arvosana voi olla korkeintaan 7.

Noutoesineen koon tulisi olla suhteessa koiran kokoon.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Koira ja ohjaaja saavat nähdä noutokapuloiden sijoittamisen.

Ohjaaja antaa (ensimmäisen) ohjauskäskyn, kun koira lähtee merkiltä kohti kapulaa. Yksi ylimääräinen ohjauskäsky (2.ohjauskäsky, jota koiran on toteltava saadakseen täydet pisteet), on sallittu ilman, että pisteitä alennetaan. Sen jälkeen korkeintaan kaksi muuta ohjauskäskyä (3. ja 4. ohjauskäsky) on sallittu (mutta arvosana alenee), ja viides ohjauskäsky aiheuttaa suorituksen hylkäämisen. Täysien pisteiden saamiseksi on sallittu yhteensä 5 käskyä.

HUOM. Erilainen lisäkäskeyn arvostelu kuin ruudussa, aina –2 p./käsky.

Jos koira luovuttaa esineen istuen ohjaajan edessä, sen on sen jälkeen nopeasti käskyn saatuaan tultava perusasentoon.

Ohjaaja saa valita noutoesineiden koon.

Ohjaaja ei saa ennen liikkeen alkua osoittaa koiralle noudettavaa esinettä, mikäli näin tapahtuu hylätään suoritus.

Arvostelu alkaa kun koirakko on lähtöpisteessä ja vastannut myöntävästi ”valmis”-kysymykseen.

EVL- 8 Metalliesineen noutaminen esteen yli hypäten

Käskyt: hyppy – hae – irti – (sivulle)

Suoritusohje: Ohjaaja ohjataan seisomaan noin 3 m:n päähän esteestä. Koira on perusasennossa. Ohjaaja heittää metalliesineen esteen yli. Saatuaan kehotuksen ohjaaja käskää koiran hyppäämään esteen yli ja noutamaan esineen.

Arvosteluohje:

Noutokäsky olisi annettava viimeistään, kun koira lähtee hyppyyn. Esteen tulee olla noin 1 m:n levyinen ja umpinainen. Korkeuden tulisi olla koiran säkäkorkeus, pyöristettynä ylöspäin lähimpään 10 cm:iin, korkeintaan 1 m.

Jos koira lähtee ennen käskyä, pureskelee esinettä tai pudottaa sen ennen ”irti”-käskyä, arvossana on korkeintaan 7.

Jos koira lähtee liikkeelle esinettä heitettäessä, ennen kuin esine on tullut maahan, liike hylätään (= 0).

Jos koira edes hipaisee estettä hypätessään, arvossana on korkeintaan 8.

Noutoesineiden tulee olla 2–3 eri kokoa, ja painon tulee olla korkeintaan n. 200 g.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Ohjaaja saa valita noutoesineen koon.

Jos koira luovuttaa esineen istuen ohjaajan edessä, sen on sen jälkeen nopeasti käskyn saatuaan tultava perusasentoon.

Jos koira tekee varaslähdön jo heitettäessä (ennen kuin noutoesine on tullut maahan) arvossana on 0.

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on arvosana korkeintaan 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Esteen korkeus on sääntöjen mukaan eli vähintään koiran säkäkorkeus, tuomari hyväksyy esteen. 5 cm:n lautoja ei ole pakko olla, mutta niitä saa käyttää, jos sellaisia on, kunhan esteen korkeus on em.

Lisäkäskey ennen noutoa, sen jälkeen, kun liike on alkanut (ohjaaja on jo sanonut "valmis"), alentaa arvosanaa 2 pisteellä.

Mikäli ohjaaja haluaa uusia heittonsa, se alentaa arvosanaa 2 pisteellä.

EVL – 9 Tunnistusnouto

Käskyt: hae – irti – (sivulle)

Suoritusohje: Ennen liikettä nro 3 tai jos kilpailu on jaettu, toisen liikesarjan alussa, jokainen ohjaaja saa puisen noutoesineen (8–10 cm x 2 cm), johon merkitään parin kilpailunumero. Esine luovutetaan liikkeenohjaajalle liikkeen alussa. Ohjaajan käsketään kääntyä selin, ja liikkeenohjaaja vie noin 10 m:n päähän ohjaajasta ohjaajan esineen koskematta esineeseen, sekä viisi muuta samanlaista esinettä, joihin on koskettu. Esineet tulee sijoittaa riviin tai ympyrän muotoon, jolloin tunnistettava esine on asetettava kellonaikojen 11.00–13.00 väliseen paikkaan. Saatuaan luvan ohjaaja käskee koira hakemaan ohjaajan merkitsemän esineen. Koiran tulee löytää ohjaajan esine, noutaa se ja luovuttaa se ohjaajalle käteen.

Arvosteluohje:

Koira ei saa koskettaa tai haistella noutoesinettä, ennen kuin esine annetaan liikkeenohjaajalle; jos näin tapahtuu liike hylätään.

Huomio kohdistetaan koiran työskentelyhalukkuuteen ja vauhtiin.

Jos koira lähtee ennen käskyä, pureskelee esinettä tai pudottaa sen ennen ”irti”-käskyä, arvosana on korkeintaan 7.

Jos koira ottaa väärän noutoesineen suuhunsa, liike hylätään.

Joka koirakkoa varten tulee olla 6 uutta noutoesinettä.

Koiran annetaan työskennellä korkeintaan 1 min.

Kerroin 3

Lisäohjeet:

Ohjaaja saa valita, näkeekö koira esineiden sijoittamisen vai ei. Ohjaajan kääntyessä on käskyn antaminen tarvittaessa sallittua.

Esineet voivat olla ympyrässä, jonona tai rivinä, mutta kaikille koirille samalla tavalla.

Koira saa haistella kaikkia esineitä hetken ennen kuin nostaa yhden, mutta jos se haistelee kauan tai useita kertoja arvosana alenee.

Jos koira nostaa väärän esineen, liike hylätään.

Esineiden siirtely ilman nostamista alentaa arvosanaa (-1p./siirto).

Mikäli koira pudottaa esineen matkalla ja nostaa sen välittömästi, on arvosana korkeintaan 8. Mikäli koiralle joudutaan tässä yhteydessä antamaan käsky, on korkein arvosana 6.

Jos koira pudottaa esineen ohjaajan ulottuville ja ohjaaja pystyy ottamaan sen vaivattomasti ja paikaltaan siirtymättä, on korkein arvosana 7.

Tunnistuskapulaa ei saa viedä ulos kehästä. Tunnistuskapula annetaan ohjaajalle jaetussa kokeessa sen osan alussa, jossa tunnistusnoutu

suoritetaan. Jos liikkeet tehdään yksitellen, annetaan tunnustusnoutokapula juuri ennen tunnustusnoutoliikettä.

EVL – 10 Kauko-ohjaus

Käskyt: maahan – paikka – seiso/istu/maahan +KM ohjeen mukaan – istu

Suoritusohje: Koira komennetaan maahan liikkeenohjaajan osoittamaan paikkaan. Käskyn saatuaan ohjaaja menee osoitettuun paikkaan noin 15 m:n päähän koirasta. Liikkeenohjaaja näyttää ohjaajalle merkkien avulla, missä järjestyksessä koiran tulee vaihtaa asentoa. Koiran on vaihdettava asentoa 6 kertaa. Viimeisen asennon tulee olla "maahan".

Arvosteluohje:

Kuvitteellinen viiva merkitään koiran eteen kahdella merkillä.

Huomio olisi kiinnitettävä nopeuteen, jolla koira vaihtaa asentoa, ja siihen, paljonko se liikkuu.

Tullakseen hyväksytyksi koiran ei tulisi liikkua enempää kuin oman mittansa mihinkään suuntaan.

Jos koira jättää suorittamatta yhden asennon kuudesta, arvosana ei voi olla yli 7.

Hyväksytyyn suoritukseen täytyy koiran vaihtaa asentoa vähintään 5 kertaa.

Liikkeenohjaajan tulee odottaa 3 s ennen seuraavan asennon osoittamista.

Ohjaajan käskyt, suulliset tai käsimerkit, eivät saa olla lioiteltuja.

Jos koiraa nousee istumaan ennen kuin ohjaaja palaa koiran luo, arvosana on korkeintaan 8.

Kerroyn 4

Lisäohjeet:

Arvosanaa alennetaan liikkui pa koira missä suunnassa tahansa, myös jos se liikkuu molempiin suuntiin niin, että nettosiirtymistä ei liikkeen loppuessa ole.

Lisäkäskeyistä suorituksen aikana vähennetään –1p./käsky. Kuitenkin ennen koiran jättämistä annettavan ”maahan”-käskyn tai perusasentoon määräävän ”istu”-käskyn toistaminen alentaa arvosanaa 2 pisteellä. Jos koira jättää suorittamatta yhden asennon kuudesta (= 5 toteltua asennonvaihtoa), arvosana ei voi olla yli 7.

Liite 1

ESIMERKKIKAAVIOT

KANSAINVÄLISEN TOTTELEVAISUUSKOETOIMINNAN TAVOITTEET, OHJEET JA SÄÄNNÖT

Käsitelty FCI:n yleiskomiteassa Brysselissä marraskuussa 1999, ja SKL-FKK:n valtuustossa toukokuussa 2001. Säännöt astuvat Suomessa voimaan 1. tammikuuta 2002.

Koulutuksen tavoitteena on opettaa koiralle hallittua ja yhteistyöhaluista käyttäytymistä. Erityistä huomiota kiinnitetään koiran ja ohjaajan väliseen kontaktiin ja koiran halukkuuteen totella myös silloin, kun se on irrallaan ohjaajasta.

Osallistumisoikeus

Osallistuminen kansainväliseen tottelevaisuuskokeeseen edellyttää, että koira on vähintään 15 kk:n ikäinen, ja rekisteröity FCI:n hyväksymään koirarekisteriin.

Kukin maa saa itse päättää, mitä suorituksia kansallisissa koeluokissa vaaditaan ja mitä muita edellytyksiä asetetaan, ennen kuin koira voi osallistua kansainväliseen tottelevaisuuskokeeseen. Koiralla tulee kuitenkin vähintään olla siirtymisoikeus edellisestä, toiseksi korkeimmasta luokasta (Suomessa voittajaluokasta).

Koiran ei tarvitse osallistua näyttelyn muihin luokkiin voidakseen osallistua tottelevaisuuskokeeseen.

Koirat, joilla on tarttuvia sairauksia, kapi, hakamatoja tai muita loisia tai jotka ovat vihaisia, sokeita tai kuuroja, eivät saa osallistua kokeeseen.

Kiimassa olevat nartut voivat osallistua kokeeseen kilpailun lopussa, mutta ne on pidettävä poissa kilpailupaikalta, kunnes muut koirakot ovat suorituksensa tehneet.

Tarvittaessa, tai mikäli edellisestä kahdesta kohdasta on epäilyjä, tuomarin tulee tarkastaa koirat kehän ulkopuolella ennen kilpailun alkua.

Pisteet

Arvosanat suorituksista ovat 0, 5, 5.5, 6, 6.5, 7, 7.5, 8, 8.5, 9, 9.5 ja 10.

Tuomarit

Tottelevaisuuskoetuomarit pätevoidään kunkin maan kennelliiton toimesta.

Ylitoimitsija

Tottelevaisuuskilpailua johtavat kilpailupäiväksi nimetty tuomari ja ylitoimitsija, joilla on oltava asianmukainen pätevyys. Jos on kutsuttu useampia kuin yksi tuomari, tarvitaan toimitsijoita vastaava määrä.

Kilpailijoiden määrä

Tuomarin ei tulisi arvostella enempää kuin 4 koiraa tunnissa. Jos tuomareita on useampia, kukin tuomari arvostelee jokaiselta koiralta sen tietyt liikesuoritukset.

Ohjaajan velvollisuudet

Ohjaajan tulee ilmoittautua kehässä 30 min ennen kilpailun alkua. Ohjaajan tulee noudattaa sääntöjä ja annettuja ohjeita. Koiran rankaiseminen on kiellettyä. Piikkikaulaimet ovat kiellettyjä. Ohjaaja ei saa koskea koiraan, ei silittää, eikä muutoin rohkaista sitä liikesuoritusten aikana. Maltillinen kannustus (kuten sanoa "hyvä koira") on sallittua kunkin liikesuorituksen jälkeen. Makupaloja, puruleluja tai leluja, kuten palloja tms., ei saa tuoda kehään. Ohjaajan tulisi pitää koira vasemmalla sivullaan liikesuoritusten välillä.

Jos ohjaaja haluaa pitää taluttimen näkyvissä liikesuoritusten aikana, taluttimen täytyy riippua kaulan ympärillä tai kulkea vasemman olkapään yli kiinnitettynä oikealta puolelta.

Jos ohjaaja ei noudata näitä sääntöjä tai muuten käyttäytyy sopimattomasti, tuomari voi sulkea hänet pois kilpailusta.

Koiran käyttäytyminen

Jos säännöt eivät muuta edellytä, suoritukset alkavat ja päättyvät niin, että koira on perusasennossa. Perusasento on yleensä istuminen ohjaajan vasemmalla sivulla. Seisominen ohjaajan vasemmalla sivulla hyväksytään myös, mutta tällöin koiran on joka liikkeessä otettava seisova perusasento ja tuomarille on kerrottava tästä perusasennosta ennen ensimmäisen liikesuorituksen alkamista.

Hylkääminen

Jos koira missä hyvänsä vaiheessa puree, yrittää purra tai käyttäytyy hyökkäävästi ihmisiä tai koiria kohtaan, se tulee sulkea pois sen päivän kilpailusta.

Kehä ja kehätarvikkeet

Arvostelukehän vähimmäiskoko on noin 20 m x 30 m. Kun kilpailu on ulkona, suositeltava kehäkoko on vähintään 25 m x 40 m. Tuomari päättää onko kehän koko hyväksyttävä.

Kehässä tulee olla sopivat noutoesineet, kolme puista ja yksi metallinen, jokaista näistä kahta eri kokoa. Tunnistamisnoutoa (liike 9) varten tarvitaan puuesineitä (noin 2 cm x 2 cm x 10 cm) kuusi kertaa kilpailevien koirien lukumäärä. Lisäksi tarvitaan suorituspaikkamerkit, umpinainen noin 1 m:n levyinen este, jonka korkeutta voidaan säätää 10 cm:n välein, sekä arvosanojen näyttötaulut tuomareille.

Järjestelytoimikunnan on huolehdittava, että nämä säännöt ovat koepaikalla käytettävissä.

Järjestelytoimikunta saa päättää, missä järjestyksessä kilpailun liikesuoritukset tehdään.

Muita sääntöjä

Tuomarilla on oikeus keskeyttää liikesuoritus ja lisäksi sulkea koira pois kilpailusta, jos koira häiritsee haukkumalla tai on muuten poissa hallinnasta.

Luoksetuloliikkeessä (5) sekä noutoliikkeissä (7,8, ja 9) koira saa luovuttaa esineen istuen ohjaajan edessä ja sen on sitten nopeasti käskystä siirryttävä perusasentoon.

Kaikki liikesuoritukset alkavat kun koirakko on ohjattu lähtöpaikalle ja ohjaaja on varmentanut, että he ovat valmiita. Kaikki liikkeet loppuvat käskyyn "liike päättyy".

Säännöissä olevat käskysanat ovat ohjeellisia ja muitakin sanoja voidaan käyttää.

Jos koira tekee tarpeensa liikesuorituksen aikana, liike hylätään ja lisäksi kokonaispisteistä vähennetään 40 pistettä. Jos koira tekee tarpeensa kehässä liikesuoritusten välillä, kokonaispistemäärästä vähennetään 40 pistettä.

Palkinnot

Mustapunakeltaista väritystä suositellaan käytettäväksi tottelevaisuuskokeen nauhoissa ja ruusukkeissa. Kaikki koirat, jotka saavat tuloksen tottelevaisuuskokeessa saavat mustapunakeltaisen nauhan ja lisäksi palkintoa osoittavan nauhan.

1. palkinto = 256 – 320 pistettä, punainen nauha
2. palkinto = 224 – 255,5. pistettä, sininen nauha
3. palkinto = 192 – 223,5 pistettä, keltainen nauha,

Palkintoa osoittavien nauhojen värit voivat myös noudattaa muuta mahdollista kansallista käytäntöä.

Jos kaksi tai useampi koira saa saman pistemäärän ja halutaan ratkaista lopullinen paremmuusjärjestys, liikesuoritusten 3,5 ja 6 pisteet lasketaan yhteen. Jos tämäkin summa on yhtä suuri, nämä kolme liikettä tulee uusia paremmuusjärjestyksen ratkaisemiseksi.

Parhaalle 1. palkinnon saaneelle koiralle annetaan mustapunakeltainen ruusuke.

Koiralle joka saavuttaa kansainvälisen tottelevaisuusvalion arvon on annettava palkintoesine tai ruusuke.

Kansainvälinen tottelevaisuussertifikaatti, CACIOB

Parhaalle 1. palkinnon saaneelle koiralle (uroksella on oltava kaksi kivistä) jaetaan CACIOB, ja toiseksi parhaalle vastaavasti vara-CACIOB

Kansainvälinen tottelevaisuusvalio

Kansainvälisen tottelevaisuusvalion (KV TVA) arvoon tulee koiran saada kaksi CACIOBia kahdessa eri maassa, sekä vähintään laatuarvostelun toinen (2.) palkinto FCI:n hyväksymässä koiranäyttelyssä vähintään 15 kk:n ikäisenä. CACIOBien välillä täytyy olla vähintään yksi vuosi ja yksi päivä.

SKL-FKK:N MÄÄRÄAIKAISILMOITUKSET

Hyväksytty SKL-FKK:n valtuustossa 8.5.1997

Voimassa alkaen 1.1.1998

B. KOETOIMINTA

1. SKL-FKK:LTA ANOTTAVAT KOKEET

1.1. KOTIMAISTEN ROTUJEN VALTAKUNNALLISET OTTELUT

Kotimaisten rotujen valtakunnalliset ottelut ja niiden valintakokeet anotaan otteluiden ja niiden valintakokeiden sääntöjen mukaisesti. Anomusten käsittelyaikataulu on seuraava:

	ANOMUS KENNEL- PIIRILLÄ VIIMEISTÄÄN	ANOMUS ROTUJÄRJES TÖLLÄ VIIMEISTÄÄN	ANOMUS KENNEL- LIITOSSA VIIMEISTÄÄN
OTTELUT	31.12.	31.1.	30.4
VALINTA- KOKEET	31.1	28.2	30.4

Kilpa-, Hauku- ja Hirvenhaukut-ottelu ovat SKL-FKK:n otteluita, joissa järjestelyvastuu on kennelpiireillä. Suomen Ajokoirajärjestö ja Suomen Pystykorvajärjestö ovat laatineet valtakunnallisten otteluiden ja niiden valintakokeiden järjestämismuorottelun ja vastaavat rotukohtaisesti säädetystä toteutuksesta sekä tiedottavat siitä ennen anomisajan loppumista järjestämismuorottelun olevalla kennelpiirille. Muorottelulista on lopussa erillisenä liitteenä.

1.2. MUUT SM-KOKEET JA MAAOTTELUT

KOKEEN PITOAIKA	ANOMUS KENNELPIIRIL- LÄ VIIMEIS- TÄÄN	ANOMUS ROTUJÄR- JESTÖLLÄ VIIMEISTÄÄN	ANOMUS KENNELLI- TOSSA VIIMEISTÄÄN
1.1.-30.4. .	30.4.	30.5.	30.9.
1.5.-31.7.	31.8.	30.9.	31.1.
1.8.-31.12.	31.12.	31.1.	30.4.

Tämä on yleisohje. Näin menetellään, ellei SKL-FKK:n hyväksymä ko. kilpailun sääntö toisin määrää. Asianomaisen rotujärjestön tulee tiedottaa tapahtumasta ennen anomisajan päättymistä sille kennelpiirille, jonka alueella koe tai ottelu on suunniteltu järjestettäväksi.

1.3. KANSAINVÄLISET KOKEET

Kansainväliset kokeet anotaan kohdan 1.2 mukaisesti, mutta kuitenkin viimeistään 6 kk ennen kokeen pitoa.

Luvan myöntää FCI.

2. KENNELPIIREILTÄ ANOTTAVAT KOKEET

Muut kuin kohdassa 1. mainitut kokeet.

Kokeet anotaan siltä kennelpiiriltä, jonka alueella kokeet pidetään.

Kennelpiirit ovat velvollisia toimittamaan ilmoituksen hyväksymistään kokeista SKL-FKK:lle.

KOKEEN PITOAIKA	ANOMUS KENNELPIIRILLÄ VIIMEISTÄÄN	ILMOITUS KENNELLIITOSSA VIIMEISTÄÄN
1.1.-30.4.	30.8.	30.9.
1.5.-31.7.	31.12.	31.1.
1.8.-31.12.	31.3.	30.4.

8. KOEANOMUSTEN LÄHETTÄMINEN

Koeanomukset lähetetään sille kennelpiirille, jonka alueella kokeet järjestetään.

Palveluskoiraliitolle ja Vinttikoiraliitolle lähetetään niiden hyväksyttäväksi kuuluvat koeanomukset.

Hyväksytyt kokeet ilmoitetaan Koiramme–Våra hundar lehdessä. Kokeet, joita ei ole hyväksytty tai joihin on tehty muutoksia, ilmoitetaan kokeen anojalle hyvissä ajoin.

9. KOEPÖYTÄKIRJAT

Järjestävä yhdistys lähettää tarkastetut tulokset ja koepöytäkirjat sille kennelpiirille, jonka alueella kokeet on järjestetty viikon kuluessa kokeen päättymisestä. Kennelpiiri lähettää tulokset kahden viikon kuluessa SKL–FKK:lle. Vastaavasti toimitaan kun tulokset lähetetään Palveluskoiraliitolle ja Vinttikoiraliitolle.

C. ANOMUKSET KURSSI- JA KOULUTUSTILAISUUKSISTA

Kurssianomukset käsittelee kennelpiiri. Myöntämistään kurseista kennelpiiri lähettää

tiedon SKL–FKK:lle. Kennelpiirin ja rotujärjestön kurseista anomukset lähetetään SKL–FKK:lle vähintään kolme kuukautta ennen kurssin alkamista. Anomusten tulee olla kennelpiirillä vähintään neljä kuukautta ennen kurssin alkua.

Rotujärjestö lähettää ilmoituksen järjestämistään kurseista sille kennelpiirille jonka alueella kurssi järjestetään. Yhdistykset voivat edellä mainituista määräajoista poiketen järjestää yksinomaan omille jäsenilleen tarkoitettua koulutusta tarpeen mukaan.

G. MÄÄRÄYKSISTÄ POIKKEAMINEN

Kennelliiton hallitus voi erityisistä syistä poiketa tämän säännön määräyksistä.

OHJE RAJOITUKSISTA KENNELPIIRIEN/ SKL-FKK:N MYÖNTÄMISSÄ KOKEISSA

Hyväksytty SKL-FKK:n hallituksessa 7.12.1995

Voimassa 1.1.1996 alkaen

Seuraavat rajoitusmääräykset koskevat kaikkia kennelpiirien ja/tai Suomen Kennelliiton myöntämiä virallisia kokeita.

Yleinen periaate on, että vain maksetut ilmoittautumiset huomioidaan. Poikkeukset mainittava koeanomuksessa. Kokeen osallistujamäärän ollessa rajoitettu valinta suoritetaan maksetut ilmoittautumiset ilmoittautumisjärjestyksessä, rajoitukset huomioon ottaen.

1. YLEINEN KOE/OSANOTTO EI RAJOITETTU

Kaikille avoin koe tai kilpailu huomioiden koemuodon sääntöjen määräykset mm. osallistumisoikeuden omaavista roduista, koelajeista ja luokista sekä osallistujien vähimmäismäärästä kokeeseen tai kilpailuun.

2. YLEINEN KOE/RAJOITETTU OSANOTTO

2.1 Koiramäärää koskeva rajoitus

2.1.1 enintään ennalta ilmoitettu määrä koiria

2.2 Muu määrää koskeva rajoitus

2.2.1 vain määrätyn tuloksen saavuttaneet koirat

2.2.2 otteluun/kilpailuun osallistuvilla koirilla etusija (ottelu/kilpailu mainittava koeanomuksessa)

2.2.3 karsintakokeiden perusteella valitut koirat

2.2.4 osallistumisoikeus, saavutettuaan koesäännön edellyttämät

koetulokset

- 2.2.5 piirinmestaruuskoesääntöjen edellyttämä oikeus osallistua
(mahd. karsinta)

2.3 Rajoitukset useampiosaisissa kokeissa

- 2.3.1 määrätty määrä parhaita koiria pääsee jatsoon
2.3.2 määrätyn tuloksen saaneet koirat pääsevät jatsoon
2.3.3 tuomarin karsinnan perusteella valitsemat koirat pääsevät jatsoon

2.4 Rotuun perustuva rajoitus

- 2.4.1 vain nimetylle rodulle
2.4.2 etusija nimetyllä rodulla / nimetyillä roduilla

2.5 Yhdistyksen jäsenyyteen perustuva rajoitus

- 2.5.1 etusija järjestävän yhdistyksen jäsenillä

3. JÄSENTENVÄLINEN KOE. RAJOITTAMATON OSANOTTO TAI RAJOITETTU OSAANOTTO

(SKL-FKK:n jäsenyhdistyksen jäsenten välinen koe)

- 3.1.1 vain nimetyn yhdistyksen jäsenille
3.1.2 vain nimetyn yhdistyksen jäsenille, enintään ilmoitetulle määrälle
koiria

**Muulla tavoin rajoitettuja kokeita myönnetään vain SKL-FKK:n
luvalla. (Käsitellään koe- ja kilpailutoimikunnassa).**

RAJOITUKSET SUOMEN PALVELUSKOIRALIITTO RY:N MYÖNTÄMISSÄ KOKEISSA

Rajoitettuja kokeita voidaan alla mainittujen periaatteen mukaan anoa
Suomen palveluskoiraliiton hallituksen antamien ohjeiden ja koesääntöjen
puitteissa.

Seuraavat rajoitusmääräykset koskevat kaikkia Suomen palveluskoiraliiton ja/tai Suomen Kennelliiton myöntämiä virallisia kokeita.

Yleinen periaate on, että vain maksetut ilmoittautumiset huomioidaan. Poikkeukset mainittava koeanomuksessa. Kokeen osallistujamäärän ollessa rajoitettu valinta suoritetaan maksetut ilmoittautumiset ilmoittautumisjärjestyksessä, rajoitukset huomioon ottaen.

1. YLEINEN KOE/OSANOTTO EI RAJOITETTU

Kaikille avoin koe tai kilpailu huomioiden koemuodon sääntöjen määräykset mm. osallistumisoikeuden omaavista roduista, koelajeista ja luokista.

2. YLEINEN KOE/RAJOITETTU OSANOTTO

2.1 Koiramäärää koskeva rajoitus(määrä aina mainittava)

2.1.1 enintään ennalta ilmoitettu määrä koiria

2.2 Muu määrää koskeva rajoitus

2.2.1 vain määrätty määrä parhaita koiria tottelevaisuudesta maasto-osuuteen

2.2.2 määrätyn pistemäärän tottelevaisuudessa saaneet koirat maasto-osuuteen

2.2.3 määrätyn tuloksen saaneet koirat

2.2.4 karsintakokeiden perusteella valitut koirat

2.3 Rotuun perustuva rajoitus

2.4.1 vain nimetylle rodulle

2.4.2 etusija nimetyllä rodulla / nimetyillä roduilla

**3. JÄSENTENVÄLINEN KOE. RAJOITTAMATON OSANOTTO
TAI RAJOITETTU OSAANOTTO**

(SKL-FKK:n jäsenyhdistyksen jäsenten välinen koe)

3.1.1 vain nimetyn yhdistyksen jäsenille

3.1.2 vain nimetyn yhdistyksen jäsenille, enintään ilmoitetulle määrälle koiria

4. YHDISTYSTEN VÄLINEN KILPAILU

4.1.1 yhdistysten nimeämille joukkueille (kilpailijoille)

SKL–FKK:N YLEINEN KOKEIDEN JA KILPAILUJEN AJANKOHDAN SIIRTO TAI PERUUTTAMINEN

Voimassa 1.1.1999 alkaen

Kokeet ja kilpailut on annettava voimassaolevien määräaikaismoitusten mukaisesti.

Hyväksytyt koe/kilpailu tulee järjestää myönnettynä ajankohtana ja vain poikkeustapauksissa se voidaan siirtää tai peruuttaa.

1. Kokeen ajankohdan siirto

Kokeen siirto koskee aina koko koetta, palveluskoirakokeissa myös koelajia tai koelajin tiettyä luokkaa sekä kaikkia siihen ilmoittautuneita koirakoita.

Päätös siirrosta tulee tehdä ennen kokeen alkamista.

Kokeen siirtämisestä ja sen uudesta ajankohdasta päättävät ylituomari ja koetoimikunnan puheenjohtaja tai kokeesta vastaava toimitsija yhteisellä päätöksellä. Mikäli toinen näistä on koepäivänä estynyt, toinen tekee päätöksen yksin.

Koe voidaan siirtää vain yhden kerran ja uuden ajankohdan tulee olla samalla koekaudella, muita vastaavalle ajankohdalle myönnettyjä kokeita häiritsemättä.

Siirron takia peruuttaneiden tilalle voidaan osallistujamäärää täydentää.

Koe voidaan siirtää vain seuraavilla perusteilla:

- sääolosuhteet ovat koirille kohtuuttoman epäedulliset tai koiria vahingoittavat
- järjestäjästä riippumaton koealueen peruutus tai käytön este
- koetta ei voi järjestää sääntöjen edellyttämällä tavalla
- tuomarin äkillinen, ylivoimainen este, mikäli sijaista ei kohtuudella saada hankittua; esimerkiksi sairaus, onnettomuus, kuolema tms.
- muun, ko. lajin säännössä/koeohjeessa mainitun syy vuoksi

Siirto on aina välittömästi ilmoitettava kirjallisesti koeluvan myöntäneelle kennelpiirille tai liitolle voimassa olevia määräaikaismoitouksia noudattaen. Siirretystä kokeesta siirtosyineen on aina mainittava kokeen koepöytäkirjassa.

Jos koirakko ei osallistu siirrettyyn kokeeseen ilmoittautumismaksu palautetaan, mikäli lajin koeohjeissa ei toisin määrätä.

2. Kokeen peruutus

Kokeen peruutus koskee aina koko koetta, palveluskoira kokeissa myös koelajia tai koelajin tiettyä luokkaa sekä kaikkia siihen ilmoittautuneita koirakoita.

Päätös peruutuksesta tulee tehdä ennen kokeen alkamista. Päätöksen tekevät ylituomari ja koetoimikunnan puheenjohtaja tai kokeesta vastaava toimitsija yhteisellä päätöksellä. Mikäli toinen näistä on koepäivänä estynyt, paikalla oleva tekee päätöksen yksin.

Koe voidaan peruuttaa vain seuraavilla perusteilla:

- kokeen siirtämiseen oikeuttava peruste (kts. kohta kokeen siirtäminen)
- muu, ko. lajin säännöissä/koeohjeissa mainittu hyväksyttävä syy kokeen peruuttamiselle

Peruutettu koe on peruutussyineen ilmoitettava koepöytäkirjalla

täyttöohjeen mukaisesti voimassa olevia määräaikaisilmoituksia noudattaen kokeen.

Jos koe joudutaan peruuttamaan ilmoittautumismaksu palautetaan, mikäli lajin koeohjeissa ei toisin määrätä.

SKL-FKK:N MUUTOKSENHAKU

Voimassa 25.5.2001 alkaen

A. YLEINEN VALITUSMENETTELY

Sääntöjen mukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

Erimielisyydet

Kokeissa ja kilpailuissa syntyneistä erimielisyyksistä on ennen kokeen päättymistä ilmoitettava ylituomarille, jonka on asiaan perehdyttyään pyrittävä saamaan asia heti ratkaistuksi. **Koe ja kilpailu katsotaan päättyneeksi vuorokautena, jona tulokset julkaistaan.**

Näyttelyissä syntyneistä erimielisyyksistä on ilmoitettava järjestävän näyttelytoimikunnan jäsenelle, jonka on asiaan perehdyttyään pyrittävä saamaan erimielisyys heti ratkaistuksi.

Erimielisyydestä ilmoittamatta jättäminen näyttelyyn, kokeen tai kilpailun aikana aiheuttaa valitusoikeuden menetyksen.

Kokeiden osalta ylituomarin ja näyttelyiden osalta näyttelytoimikunnan jäsenen on kysyttäessä esitettävä valitusmenettelykäytäntö valittajalle.

Valitusaika ja valitusmaksu

Ylituomarin tai näyttelytoimikunnan jäsenen päätökseen tyytymättömän asianosaisen on tehtävä valitus kirjallisesti koe-, kilpailu- tai näyttelytoimikunnalle **seitsemän (7) päivän kuluessa** valitukseen johtaneesta tapahtumasta. Asianosaiseksi katsotaan henkilö, jonka etua päätös koskee.

Valitukseen liittyvä valitusmaksu on suuruudeltaan kaksi (2) kertaa osanottomaksu tai näyttelyjä koskevissa valituksissa kaksi (2) kertaa halvin normaalihintainen ilmoittautumismaksu. Valitusmaksu on maksettava todistettavasti koe-, kilpailu tai näyttelytoimikunnalle ennen valitusajan loppumista.

Valitusmaksu maksetaan takaisin, kun valitus on lopullisesti ratkaistu ja valitus on katsottu aiheelliseksi. Valitusmaksu ei koske toimikuntaa eikä toimikunnan edustajaa.

Koe-, kilpailu- tai näyttelytoimikunnan on ratkaistava valitus **kolmenkymmenen (30) päivän** kuluessa valituksen saapumisesta. Päätös on toimitettava valittajalle kirjatussa kirjeessä tai muulla todistettavalla tavalla.

Jatkovalitukset

Koe-, kilpailu- tai näyttelytoimikunnan päätökseen tyytymätön asianosainen voi valittaa päätöksestä näyttelyn, kokeen tai kilpailun myöntäneelle tai sitä puoltaneelle kennelpiirille, palveluskoirakokeiden osalta Suomen Palveluskoiraliitolle, vinttikoirakokeiden osalta Suomen Vinttikoiraliitolle **seitsemän (7) päivän kuluessa** päätöksestä tiedon saatuaan. Rotuyhdistysten erikoisnäyttelyiden osalta valitetaan Kennelliiton hallitukselle.

Kennelpiirin, Palveluskoiraliiton ja Vinttikoiraliiton on ratkaistava asia **kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa** ja päätös on annettava tiedoksi valittajalle kirjatussa kirjeessä tai muulla todistettavalla tavalla. Päätökseen tyytymätön asianosainen voi valittaa **seitsemän (7) päivän kuluessa** päätöksestä tiedon saatuaan Suomen Kennelliiton hallitukselle.

Kennelliiton hallituksella on erittäin painavista syistä oikeus ottaa asia käsiteltäväkseen, vaikka yleistä valitusmenettelyä ei olisikaan noudatettu.

B. OIKAISUVAATIMUSMENETTELY

Mikäli näyttelyssä, käyttökokeessa tai kilpailussa havaitaan sääntöjen vastainen virhe, siitä on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus valitusaikojen jälkeenkin.

Oikaisuvaatimus osoitetaan SKL:n hallitukselle.

Se on tehtävä yhden (1) vuoden kuluessa näyttelyn, kokeen tai kilpailun pitämisestä ja lähetetään tiedoksi luvan myöntäjälle.

Koiranomistajan tulee noudattaa yleistä valitusmenettelyä.

Oikaisuvaatimuksen tekee rotujärjestö, näyttelytoimikunta, asianomaisen kokeen ylituomari tai kennelpiiri valvontavelvoitteensa perusteella.

Kennelliiton hallituksella on erittäin painavista syistä oikeus ottaa asia käsiteltäväkseen, vaikka oikaisuvaatimusmenettelyä ei olisikaan noudatettu.

OHJE KOETOIMITSIJAKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Hyväksytty SKL–FKK:n hallituksessa 3.6.1997.

1.1. 2000 alkaen on jokaisen kokeen koetoimikunnassa oltava pätevyity koetoimitsija.

Koetoimitsijakoulutuksen järjestäminen:

Osa 1 Kennelliiton yleinen osa   1 päivä

Osa 2 koemuotoکوhtainen osuus   koemuotoکوhtaisesti

Kennelpiirit ja rotujärjestöt saavat järjestävää koetoimitsijakoulutuksen 1 osan. Kurssin toteutuksesta vastaa aina kennelpiirin aluekouluttaja.

Koemuotoکوhtainen osa järjestetään SKL–FKK:n tai rotujärjestön koulutusohjeen mukaisesti. Järjestäjänä toimii kennelpiiri, rotujärjestö tai kennelpiirin jäsenyhdistys.

Rotujärjestöjen on toimitettava koemuotoکوhtaiset koulutusohjelmat SKL–FKK:n vahvistettavaksi.

Kouluttajan on oltava kyseisen koemuodon kokenut tuomari tai ylituomari.

Koetoimitsijakurssin anominen:

Osa 1 anotaan aina sen kennelpiirin hallitukselta, jonka alueella kurssi järjestetään.

Osa 2 anotaan aina sen kennelpiirin hallitukselta, jonka alueella kurssi järjestetään. Palveluskoirakokeiden osalta kurssit anotaan Palveluskoiraliitolta ja vinttkoirakokeiden osalta Vinttkoiraaliitolta.

Koetoimitsijan pätevyminen:

Kennelpiiri pätevoi koetoimitsijat jäsenyhdistyksen anomuksesta kun kurssin molemmat osat on hyväksytysti suoritettu.

Palveluskoirakokeiden osalta pätevöinnin suorittaa Palveluskoiraliitto ja vinttikoirakokeiden osalta Vinttikoiraliitto.

Koetoimitsijan on oltava SKL–FKK:n jäsen. Todistukseksi pätevöinnistä henkilö saa koetoimitsijakortin sekä toimitsijakortin. Toimitsijakortti on määräajan (4 v) voimassa. Toimitsijakortti on samalla vapaapääsykortti näyttelyihin ja kokeisiin.

Kennelpiiri, Palveluskoiraliitto tai Vinttikoiraliitto uusii jäsenyhdistyksensä esityksestä määräaikaisen toimitsijakortin.

Toimitsijakoulutuksen käyminen on edellytys ylituomarikoulutukseen pääsemiseksi.

Kennelpiirit, Palveluskoiraliitto ja Vinttikoiraliitto pitävät rekisteriä pätevöimistään koetoimitsijoista.

TOKON SM-KILPAILUJEN JÄRJESTÄMISOHJE

Voimassa 9.10.2003 alkaen

1. TOKOn Suomenmestaruuskilpailu

Näillä ohjeilla kilpailaan vuosittain tottelevaisuuskokeiden henkilökohtaisesta ja joukkueen Suomenmestaruuksista. Kilpailu on virallinen ja siinä noudatetaan kaikilta osin tottelevaisuuskokeiden sääntöjä ja ohjeita.

2. Osallistumisoikeus

Osallistumisoikeus on puhdasrotuisilla, SKL-FKK:n rekisterissä olevilla koirilla ja kaikilla SKL-FKK:n jäsenyhdistyksillä kulloinkin voimassa olevien karsintakriteerien mukaisesti.

3. Suomenmestaruuskilpailu

3.1 Henkilökohtainen

Henkilökohtainen SM-kilpailu käydään tokon ylimmässä luokassa, kulloinkin voimassa olevan SM-kilpailuohjeen mukaan. SM-kilpailuun osallistuminen tapahtuu karsinnan kautta. Karsintakilpailu järjestetään SM-kilpailua edeltävänä päivänä. SM-karsintakilpailun yhteydessä voidaan myös järjestää SM-joukkuekilpailun EV-luokka. SM-kilpailun karsintaan saavat osallistua koirat, jotka ovat saavuttaneet oikeuden kilpailla ylimmässä luokassa. Karsinnan 20 parasta koiraa saavat oikeuden kilpailla suomenmestaruudesta. Mikäli jokin kilpailuoikeuden saaneista on estynyt, valitaan seuraavaksi paras. Edellisen vuoden suomenmestari on oikeutettu osallistumaan kilpailuun. Tulokseksi lasketaan arvostelevien tuomareiden antamien pisteiden keskiarvo. Tulosten mennessä tasan, uusitaan suoritukset 3, 5 ja 6. Uusintasuoritukset eivät vaikuta kilpailukirjaan merkittäviin pisteisiin.

73.2 Joukkue

Joukkuekilpailuun yhdistykset voivat osallistua korkeintaan viiden koiran ja kahden varakoiran joukkueilla. Tarvittaessa järjestäjä voi rajoittaa joukkueiden määrää / yhdistys. Joukkueeseen kuuluvat koirat on ilmoitettava samanaikaisesti. Joukkue koostuu kolmesta alokas- tai avoimen luokan ja kahdesta voittaja- tai erikoisvoittajaluokan koirista. Lisäksi jokaisella joukkueella on oikeus ilmoittaa yksi varakoira alokas- tai avoimeen luokkaan ja yksi varakoira voittaja- tai erikoisvoittajaluokkaan. Tuloksiin lasketaan kahden alokas- tai avoimen luokan ja yhden voittaja- tai erikoisvoittajaluokan koirien tulokset. Tuloksien mennessä tasan voittaja- tai erikoisvoittajaluokan tulos ratkaisee joukkueiden paremmuuden. Joukkueeseen kuuluvan koiran omistajan tulee olla edustamansa yhdistyksen jäsen. Ohjaaja saa osallistua joukkuekilpailuun vain yhdellä koiralla. Joukkueisiin kuulumattomien koirien osallistumista kokeeseen järjestäjä voi rajoittaa.

4. Järjestäminen

SM-kilpailut anotaan kirjallisesti SKL–FKK:lta anomusmenettelyn mukaisesti. Suomen Kennelliiton lisäksi kilpailun voi järjestää mikä tahansa SKL–FKK:n jäsenyhdistys. Kilpailun järjestävä yhdistys voi esittää tuomarit, järjestämisajankohdan, kilpailupaikan ja osallistumismaksun, ja SKL–FKK hyväksyy ne.

5. Tuomarit

SKL–FKK hyväksyy kilpailuille ylituomarin ja henkilökohtaiseen SM–kilpailuun kaksi arvostelutuomaria sekä karsintaan että varsinaiseen SM–kilpailuun. Joukkuekilpailuun varataan tuomareita tarpeellinen määrä.

6. Ilmoittautuminen

TOKO:n SM–kilpailuun ilmoittaudutaan määräaikana SKL–FKK:n ilmoittautumislomaketta käyttäen. Vain maksetut ilmoittautumiset huomioidaan. Yhdistys voi muuttaa joukkueen kokoonpanoa koiran sairastumisen tai nartun kiiman johdosta. Tällöin varakoira asetuu joukkueeseen poisilmoitetun koiran tilalle. Joukkueen kokoonpano tulee vahvistaa ennen kilpailun alkua järjestäjille.

7. Kustannukset

Kilpailun järjestäjä huolehtii kaikista kilpailuun ja sen järjestämiseen liittyvistä kustannuksista.

8. Valitukset ja erimielisyydet

Kilpailua ja sen järjestelyä koskevat valitukset ja erimielisyydet ratkaistaan SKL–FKK:n yleisten sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Arvostelutuomareiden sääntöjenmukaisesta arvostelusta ei voi valittaa.

9. Tiedottaminen

Kilpailusta ilmoitetaan Koiramme–Våra Hundar –lehdessä.

10. Muutokset ohjeeseen

Ohjeeseen voi tehdä muutoksia SKL–FKK:n hallitus Koe- ja kilpailutoimikunnan esityksestä.

PALKINTO-, ARVOSTELU- JA YLITUOMAREIDEN KOULUTUS JA PÄTEVÖIMINEN SEKÄ TOIMINTA

Voimassa 1.1.1995 alkaen. Muutokset hyväksytty 8.5.2002

PALKINTO- JA ARVOSTELUTUOMARIT

I PALKINTO- JA ARVOSTELUTUOMAREIDEN KOULUTUS- JA PÄTEVÖIMISOHJEET

Koulutuksen tarkoituksena on valmistaa päteviä ja vastuustaan tietoisia palkintotuomareita sekä arvostelutuomareita ja pyrkiä yhtenäistämään koe- ja kilpailuarvostelua sekä pitämään tuomareita kehityksen tasalla.

II ARVOSTELU- JA PALKINTOTUOMARILLE ASETETTAVAT VAATIMUKSET

Hänen on oltava luonteensa ja arvostelukykynsä puolesta tähän tehtävään sopiva.

Omattava luontaisia taipumuksia ja riittävä fyysinen kunto kyseiseen tehtävään.

Arvosteluvastuussa olevan tuomarin on oltava täysi-ikäinen (vähintään 16 vuotta vanha).

Mikäli arvostelussa käytetään useampia tuomareita voi tuomariyhmän toisina tuomareina toimia nuorempikin henkilö SKL-FKK:n hyväksymien erityismääräysten mukaan.

Oltava perehtynyt ennen tuomarikoulutuksen aloittamista ao. koemuodon rotujen käyttöön metsästyksessä (metsästyskoirat) . tai koiran käyttökoulutuksessa (muut). Lisäksi hänen on täytettävä mahdolliset koemuotokohtaiset lisävaatimukset. Kokelaan on oltava perehtynyt ennen

tuomarikoulutuksen aloittamista koiran käyttöön hirvenmetsästyksessä. Suoritettava hyväksytysti virallinen koetuomarikurssi siihen sisältyvine harjoitusarvosteluineen ja loppukuulusteluineen. Suoritettava hyväksytty vähintään kahta koetta koskeva ja kahdelle ylituomarille suoritettu käytännön harjoittelu koetuomarikokelaana em. kurssin jälkeen.

Täytettävä SKL-FKK:n kulloinkin asettamat jäsenyyshaatimukset.

III KOULUTUS

- A. TUOMARIKURSSIEN ANOMINEN JA JÄRJESTÄMISOIKEUS
- B. KURSSIEN OHJELMA JA KOULUTUS
- C. TUOMARIEN PÄTEVÖINTI TUOMARIEN JATKOKOULUTUS
- D. TUOMARIKURSSIEN ANOMINEN JA JÄRJESTÄMISOIKEUS

A. TUOMARIKURSSIEN ANOMINEN JA JÄRJESTÄMISOIKEUS

Kyiseisiä kurssuja saavat järjestää kennelpiirit ja niiden jäsenyhdistykset, rotujärjestöt sekä liitot ja niiden jäsenyhdistykset.

Kurssianomukset jätetään kennelpiireille, rotujärjestöille ja liitoille määräaikaishmoituksia noudattaen. Anomuksesta tulee käydä ilmi aika, paikka, järjestäjä ja kurssinjohtaja.

Ne kurssit, joissa tuomareiden päteväinnin suorittaa kennelpiiri on kurssilupa myös anottava kennelpiiriltä Muissa tapauksissa kurssiluvat myöntää rotujärjestö tai -liitot jäsenyhdistyksilleen.

Kennelpiirien, rotujärjestöjen ja -liittojen ei tarvitse anoa omien kurssiensa lupia SKL-FKK:lta

Kurkseista ilmoitetaan ennen niiden pitämistä SKL-FKK:n ja tarvittaessa rotujärjestöjen sekä -liittojen julkaisuissa, ellei asiaa ole SKL-FKK:n erillispäätöksellä toisin määritetty.

B. KURSSIEN OHJELMA JA KOULUTUS

Kursseille osallistujien velvollisuus on tutustua etukäteen kurssimateriaaliin, jota saa järjestäjiltä.

Hakemuksen kurssille pääsystä tekee asiasta kiinnostunut itse tai jäsenyhdistys, jossa hän on jäsenenä, jos koemuotokohtaisesti ei toisin määrätä.

Kurssien johtajina ja heidän varamiehinään saavat toimia ko. koemuotojen ylituomarit, ellei kennelpiirien, rotujärjestöjen ja -liitojen toimesta ole toisin päätetty. Rotujärjestöillä ja -liitoilla on oltava jokaista koemuotoa varten SKL-FKK:n hallituksen hyväksymä koulutusohje ja kurssiohjelma, jonka perusteella opetus ja käytännön harjoittelu suoritetaan.

Hirvenhaukkukokeen palkintotuomarikurssin teoreettinen osan pituus on vähintään 6 tuntia. Kurssin yhteydessä on suoritettava lisäksi käytännön harjoittelua ainakin yhden koepäivän aikana. Käytännön harjoittelu saadaan suorittaa myös kokeen yhteydessä kurssin johtajan valvonnassa, mutta samassa kokeessa ei vielä saa suorittaa kokelasharjoittelua. Teoreettisen osan päätteeksi on järjestettävä kirjallinen ja suullinen loppukuulustelu. Kurssin hyväksytysti suorittaneelle annetaan siitä todistus.

Kurssilla käsitellään:

- Hirvikoirarodut, niiden käyttö ja yleisyys 0,5 tuntia
- Hirvenhaukkukokeiden tarkoitus ja järjestelyt 0,5 tuntia
- Hirvenhaukkukokeiden säännöt 1,0 tuntia
- Hirvenhaukkukokeiden arvosteluohjeet 1,5 tuntia
- Palkintotuomarin, koiranohjaajan ja oppaan ohjeet 0,5 tuntia
- Maastokortin ja koirakohtaisen pöytäkirjan täyttäminen 1,5 tuntia

Kurssin päätteeksi kokelaan on suoritettava hyväksytysti kirjallinen ja

suullinen koe, sekä mahdollinen käytännön koe.

Kurssin hyväksytysti suorittaneelle annetaan siitä todistus.

Hyväksytysti suoritettua kurssia jälkeen tuomarikokelas suorittaa kokeiden yhteydessä ohjeissa määritellyn määrän kokeisharjoitteluja vähintään kahden ylituomarin hyväksymänä.

Näissä kokeisharjoitteluisissa on koira pystyttävä arvostelevaan kaikkien oleellisten ominaisuuksien / suoritusten osalta.

C. TUOMAREIDEN PÄTEVÖINTI

Anomuslomakkeena päteväimiseksi käytetään tätä tarkoitusta varten laadittua kokeilaskorttia. Anomuksen tulee sisältää kaikki siinä vaaditut tarpeelliset tiedot ratkaisua varten.

Arvostelu- tai palkintotuomarikortin jäsenyhdistyksensä jäsenelle myöntää kennelpiiri. Palveluskoirakokeissa myöntäjänä on Palveluskoiraliitto ja vinttikoirakokeissa Vinttikoiraliitto.

Arvostelu- tai palkintotuomari katsotaan päteväidäksi silloin, kun hänelle on hyväksytty ko. kokeen tuomarikortti.

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen (MEJÄ), Tottelevaisuuskokeen (TOKO) ja Agilitykilpailun (AGI) arvostelevana tuomarina toimii pätevyitä ko. koemuodon ylituomari.

D. TUOMAREIDEN JATKOKOULUTUS

1. OSALLISTUMINEN JATKOKOULUTUKSEEN

Arvostelu- ja palkintotuomareiden velvollisuus on pysyä ajan tasalla tuomaritehtävien hoidossa, jotta heille voitaisiin antaa uusia tehtäviä.

Heidän on toimittava tuomarina, osallistuttava jatkokoulutustilaisuuteen tai toimittava ko. koelajin kilpailijana kahden viimeisen vuoden aikana. Rotujärjestöt ja liitot voivat määrittellä asian tarkemmin koemuotokohtaisesti.

Tuomareiden pätevyyksien tarkistaminen kuuluu koetoimikunnalle ja kokeen ylituomarille.

2. JATKOKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Jatkokoulutustilaisuuksien anominen ja järjestäminen sekä niistä tiedottaminen suoritetaan kohdan III A mukaisesti.

Jatkokoulutuskursseja pyritään järjestämään kaikkialla ko. rodun tai koemuodon harrastusalueella joka vuosi.

Jatkokoulutukseen osallistumisesta annetaan merkintä koetuomarikorttiin tai erillinen todistus.

YLITUOMARIT

I YLITUOMARIEN KOULUTUS JA PÄTEVÖIMISOHJEET

Ylituomarien koulutuksen tarkoituksena on valmistaa päteviä ja vastuustaan tietoisia ylituomareita, pyrkiä yhtenäistämään koe- ja kilpailuarvostelua sekä pitää tuomarikuntaa jatkuvan kehityksen tasalla.

II YLITUOMARIKSI AIKOVALLE ASETETTAVAT YLEISET VAATIMUKSET

Oltava luonteensa ja arvostelukykynsä puolesta tähän tehtävään sopiva.

Omattava luontaisia taipumuksia ja riittävät fyysiset ominaisuudet ylituomarin tehtävään.

Oltava arvostettu ja kokenut koe- tai kilpailutuomari ja hyvin perehtynyt koemuotoon ja siihen osallistuviin rotuihin. Perehtyneisyyden erityisvaatimukset ja erikoistumiskurssit määrittelevät rotujärjestöt ja -liitot. Hakijan on oltava suorittanut hyväksytysti koetoimitsijakoulutuksen ja sen jälkeen toiminut kokeiden sihteerinä, vähintään kahdella eri ylituomarilla. Lisäansioksi katsotaan toimiminen koetoimikunnan puheenjohtajana tai koetoimikunnan jäsenenä. Kokeneella koetuomarilla tarkoitetaan edellä sellaista henkilöä, joilla on ollut hirvenhaukkukokeiden palkintotuomarikortti vähintään 3 vuotta

On toiminut aktiivisesti harrastamansa koemuodon kouluttajana ja kouluttamallaan koiralla palkinnoille päässeenä koiranohjaajana.

Pystyttävä koetuomarien ja koetoimihenkilöiden koulutukseen.

On suorittanut hyväksytysti koetoimitsijakoulutuksen ja osallistunut useasti kokeiden tai kilpailujen järjestelyvastuuseen.

Täytettävä mahdolliset koemuotokohtaiset lisävaatimukset.

Täytettävä SKL-FKK:n määrittelemät jäsenyyshaatimukset.

III KOULUTUKSEN KOOSTUMINEN

- A. Ylituomarikurssin anominen ja järjestämisoikeus
- B. Uusien ylituomarien koulutus ja päteväinti
- C. Ylituomarien jatkokoulutus

A. YLITUOMARIKURSSIN ANOMINEN JA JÄRJESTÄMISOIKEUS

Ylituomarikursseja saavat järjestää rotujärjestöt ja -liitot yhteistoiminnassa SKL-FKK:n kanssa. Yhteistyöhön voivat osallistua myös kennelpiirit ja jäsenyhdistykset.

Kurssien järjestämisestä on ilmoitettava määräaikaismoituksia noudattaen SKL-FKK:lle ja tiedotettava riittävän ajoissa Koiramme-lehdessä.

Kurssin kouluttajat voidaan nimetä joko järjestäjien esityksen perusteella tai SKL-FKK:n toimesta.

B. UUSIEN YLITUOMARIEN KOULUTUS JA PÄTEVÖINTI

Koulutus jakautuu viiteen (5) vaiheeseen:

1. Rotujärjestön tai -liiton ennakoivalmennus tai erikoistumiskurssit
2. Peruskoulutus SKL-FKK:n toimesta (aluekouluttajat/ylituomarit)
3. Erikoistumiskoulutus rotujärjestöjen tai liittojen toimesta
4. Koearvostelut ja mahdolliset harjoitusarvostelut
5. Ylituomariksi päteväminen

1. ROTUJÄRJESTÖN TAI LIITON ENNAKKOVALMENNUS TAI ERIKOISTUMISKURSSIT

Ennen varsinaista yliuomarikoulutuksen alkamista tulee tuomariksi aikovan hankkia ennakkovalmennusta, jonka tarkoituksena on tiedon ja kokemuksen saaminen. Tämä voi tapahtua opiskellen, käyttämällä hyväksi alan kirjallisuutta ja lehtiä sekä keräämällä kaikkea sitä tietoutta ja kokemusta, jota saadaan olemalla mukana kenneltoiminnassa.

Yliuomariksi aikovan tulee osallistua ko. kennelpiirin, rotujärjestön tai -liiton ohjeiden mukaan järjestettyyn ennakkovalmennukseen, erikoistumiskurssiin ja karsintakokeeseen mikäli tällaista ko. koemuodon tai kilpailun osalta järjestetään.

2. PERUSKOULUTUS SKL-FKK:N TOIMESTA

Yliuomariperuskurssi kestää yhden (1) päivän.

Kouluttajina peruskurssilla toimivat SKL-FKK:n nimeämät laajan kenneltietoisuuden omaavat yliuomarit yhdessä aluekouluttajien kanssa.

Yliuomarikoulutukseen hakeutuvien henkilöiden kennelpiirit hyväksyvät jäsenyhdistyksen esityksestä peruskurssille ne henkilöt, jotka täyttävät yliuomariksi aikovalle asetetut yleiset vaatimukset. Vaadittaessa karsintakoetta tulee se olla suoritettuna ennen yliuomarikoulutuksen aloittamista.

Koulutukseen hakeudutaan kirjallisesti käyttäen SKL-FKK:n yliuomarikokelaslomaketta.

Peruskurssilla tulee käsitellä ainakin seuraavia asioita:

- SKL-FKK:n yleiset säännöt ja koeasiapaperit
- koiran rakenne
- koiran luonne ja käyttäytyminen
- tuomarietiikka
- esiintymistaito
- koira ja lainsäädäntö

Peruskoulutuksesta on annettava kirjallinen todistus

3. ERIKOISTUMISKOULUTUS ROTUJÄRJESTÖJEN TAI LIITTOJEN TOIMESTA

Erikoistumiskoulutuksen avulla ylituomarikokelaan tulee saavuttaa sen koemuodon tai kilpailusuorituksen riittävä tuntemus mihin hän on päteväytymässä ja omaksua käytännöllinen tapa hoitaa tehtävänsä mahdollisimman tasapuoliseen ja oikeaan lopputulokseen.

Erikoistumiskurssille valitaan rotujärjestöjen tai -liittojen toimesta peruskurssin hyväksytysti suorittaneet henkilöt.

Ylituomarikoulutuksen erikoistumiskoulutus jakaantuu teoreettiseen ja käytännölliseen osaan.

Kouluttajina toimivat rotujärjestöjen, -liittojen tai SKL-FKK:n nimeämät ylituomarit jotka katsotaan riittävän päteviksi ja kokeneiksi mainittuun tehtävään.

Erikoistumiskoulutuksessa käsitellään ainakin seuraavia asioita:

- koe- ja kilpailusääntöjen käytön ja erityispiirteiden yksityiskohtainen selvittäminen
- ylituomarin ohjesääntö ja toimintaohje
- koetoimitsijaohjeet
- ko. koemuotoa koskevat yleiset säädökset
- ko. koemuodon koeasiaperit
- kurssin päätteeksi on suoritettava hyväksytysti kirjallinen ja suullinen loppukuulustelu

Erikoiskoulutuksesta on annettava kirjallinen todistus

4. KOEARVOSTELUT JA MAHDOLLISET HARJOITUSARVOSTELUT

Ylituomarikokelaan on hyväksytysti suoritettava kussakin koe-/kilpailumuodossa erikseen määrätty harjoitus- ja koearvostelut

Mikäli koearvosteluja vaaditaan, niitä on oltava vähintään kaksi (2) ja ne suoritetaan kennelpiirin, rotujärjestön tai -liiton määräämässä kokeessa vähintään kahdelle kokeneelle ylituomarille
Harjoitus- ja koearvosteluista on annettava kirjalliset todistukset.

5. YLITUOMARIKSI PÄTEVÖIMINEN

Anomuksen tekee tuomarikokelas.

Anomuslomakkeena käytetään samaa SKL-FKK:n ylituomarikokelaslomaketta liitteineen, jolla koulutukseen hakeuduttiin.

Anomukseen hankitaan lausunto rotujärjestöltä tai -liitolta, joka lähettää sen SKL-FKK:lle.

SKL-FKK pätevä ylituomarit

Ylituomari katsotaan pätevädyksi kun hän on saanut siitä tiedon SKL-FKK:lta.

Ylituomarilla on oltava voimassa mahdollinen ko. koemuodon palkintotuomarikortti ja arvosteluoikeus.

C. YLITUOMARIEN JATKOKOULUTUS

1. OSALLISTUMINEN JATKOKOULUTUKSEEN

Ylituomareiden on osallistuttava hänelle suunnattuun jatkokoulutukseen vähintään joka toinen kerta, ja hänen on toimittava tuomarin tai koetoimitsijan tehtävissä tai osallistuttava kokeisiin kilpailijana vähintään kerran kahden vuoden aikana.

Esim: Mikäli rotujärjestö järjestää jatkokoulutusta joka vuosi on ylituomarin osallistuttava koulutukseen vähintään joka toinen vuosi.

Kennelpiirin, rotujärjestöjen ja -liittojen on valvottava, että ylituomari on osallistunut jatkokoulutukseen rotujärjestön tai -liiton vaatimusten mukaan ennen kuin hänelle annetaan uusi ylituomaritehtävä

2. JATKOKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Ylituomarien jatkokoulutusta saavat järjestää kennelpiirit, rotujärjestöt ja -liitot yhteistoiminnassa keskenään

Jatkokoulutustilaisuuksista on ilmoitettava hyvissä ajoin ennen tilaisuutta Koiramme-lehdessä (SPKL Palveluskoirat lehdessä).

Kurssille osallistumisesta annetaan todistus.

IV YLITUOMARIOIKEUKSIEN PERUUTTAMINEN

SKL-FKK voi poistaa ylituomarioikeudet tai peruuttaa arvosteluoikeudet henkilöltä, joka todetaan tehtävänsä epäpäteväksi ja joka ei enää täytä kohdan II vaatimuksia (yleiset vaatimukset).

SKL-FKK voi peruuttaa arvosteluoikeudet kennelpiirin, rotujärjestön tai liiton esityksestä henkilöltä, joka ei täytä jatkokoulutusveloitettaan ja toimintavaatimusta (kohta C 1).

Mikäli ylituomarille ollaan esittämässä kurinpidollisia toimenpiteitä voi SKL-FKK pidättää arvosteluoikeudet asian käsittelyn ajaksi.

SKL-FKK voi palauttaa arvosteluoikeudet pidättämisesityksen tekijän perustellusta esityksestä.

SKL-FKK:N YLEINEN JÄÄVIYSSÄÄNTÖ KOSKIEN NÄYTTELYITÄ, KOKEITA JA KILPAILUJA

Voimassa 1.1.1999 alkaen

KOKEEN YLITUOMARI

Tuomari ei saa toimia siinä kokeessa nimettynä (johtavana) ylituomarina, johon osallistuu hänen omistamansa koira tai sopimuksen perusteella hänen hallitsemansa koira. Myöskään nimetyn (johtavan) ylituomarin kanssa samassa ruokakunnassa asuvan henkilön omistama tai sopimuksen perusteella hallitsema koira ei saa osallistua siihen kokeeseen, jossa kyseinen ylituomari arvotelee.

PALKINTO- JA ARVOSTELUTUOMARIT

Koira arvotelevan tuomarin koira ei saa kilpailla siinä luokassa, jota hän on arvostelemassa.

Koira arvoteleva tuomari/ulkomuototuomari on jäävi tehtävänsä jos hän on:

- koiran ohjaaja/esittäjä
- koiran omistaja
- koiran kasvattaja
- sopimuksen perusteella koiran haltija;
- tai edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsen.

Vanhemmat, aviopuolisot, lapset ja sisarukset katsotaan perheenjäseniksi, vaikka he asuisivat eri osoitteissa.

Kasvattajan sisarukset tulkitaan perheenjäseniksi vain, mikäli he asuvat samassa osoitteessa kasvattajan kanssa.

Ns. avoliitossa ja vastaavasti yhdessä asuvat henkilöt rinnastetaan aviopuolisoihin.

Palveluskoirakokeissa kasvattajan jääviyssääntö koskee vain johtavaa ylituomaria.

TOIMITSIJAT

Toimitsijan omistama tai sopimuksen perusteella hänen hallitsemansa koira ei saa kilpailla siinä kehässä, jossa toimitsija työskentelee.

SKL-FKK:n hallituksella on oikeus perustellusta syystä myöntää erikoisvapaus tästä säännöstä.

KENNELPIIRIEN NUMEROINTI

Etelä-Hämeen Kennelpiiri ry	01
Etelä-Pohjanmaan Kennelpiiri ry	02
Helsingin Seudun Kennelpiiri ry	19
Kainuun Kennelpiiri ry	03
Keski-Pohjanmaan Kennelpiiri ry	04
Keski-Suomen Kennelpiiri ry	05
Kymenläänin Kennelpiiri ry	06
Lapin Kennelpiiri ry	07
Lounais-Suomen Kennelpiiri ry	08
Pohjois-Hämeen Kennelpiiri ry	09
Pohjois-Karjalan Kennelpiiri ry	10
Pohjois-Pohjanmaan Kennelpiiri ry	11
Pohjois-Savon Kennelpiiri ry	12
Salpausselän Kennelpiiri ry	13
Satakunnan Kennelpiiri ry	14
Suur-Savon Kennelpiiri ry	15
Uudenmaan Kennelpiiri ry	16
Vasa Kenneldistrikt-Vaasan Kennelpiiri rf	17
Ålands Kenneldistrikt rt	18

TUNNISTUSMERKINNÄN TARKASTAMINEN NÄYTTELYISSÄ, KOKEISSA JA KILPAILUISSA 1.1.2001 alkaen

1.1.2001 alkaen tunnistusmerkintä (joko Indexel- tai Datamars-mikrosiru tai tatuointi) on pakollinen Kennelliiton virallisissa näyttelyissä, kokeissa ja kilpailuissa. Mikäli koira on merkitty 1.1.2001 jälkeen jollain muulla kuin Indexel- tai Datamars-mikrosirulla, on sen mukana oltava lukulaite, jolla siru voidaan lukea.

Tunnistusmerkintä on samalla tavalla pakollinen kaikille virallisiiin näyttelyihin, kokeisiin tai kilpailuihin osallistuville koirille kuin voimassa olevat rokotuksetkin. Niissä ilmoituksissa, joissa mainitaan rokotusmääräykset, tulee myös olla maininta tunnistusmerkinnän pakollisuudesta sekä siitä, että koiran rekisterikirja on oltava näyttelyssä mukana tarkastusta varten. Ilmoittaessaan koiran näyttelyyn/kokeisiin/kilpailuihin omistaja sitoutuu noudattamaan näitä ohjeita.

Tunnistusmerkinnät tarkastaa tapahtuman järjestäjä pistokokein.

Tunnistusmerkinnän olemassaolo tarkastetaan ensisijaisesti koiran rekisteritodistuksesta.

Koiran tunnistusmerkintä tarkastetaan ennen arvostelua/suoritusta.

Jos tarkastuksessa löytyy koiria, joita ei ole tunnistusmerkitty, tulee järjestäjän sulkea kyseinen koira pois tästä näyttelystä, kokeesta tai kilpailusta. Tämä tehdään näyttelytoimikunnan edustajan tai kokeen/kilpailun ylituomarin toimesta.

Epäselvä tatuointi tai toimimaton siru ei estä koiran osallistumista.

Sellaisissa tapauksissa koiran omistajaa pyydetään huolehtimaan siitä, että koira tunnistusmerkitään uudelleen, ja uudesta merkitsemisestä

toimitetaan todistus näyttelyn, kokeen tai kilpailun järjestäjälle kuukauden sisällä tapahtumasta.

Kennelpiireille toimitetuilla mikrosirujen lukulaitteilla pystytään lukemaan myös ns. vanhan standardin mukaisia Indexel tai Datamars mikrosiruja.

SKL-FKK:N ROKOTUSMÄÄRÄYKSET

PENIKKATAUTI :

Koiran oltava rokotettu penikkatautia vastaan vähintään 2 kertaa ja tehosteesta tulee olla kulunut vähintään 2 viikkoa.

Alle vuoden ikäisen koiran rokotus on voimassa vuoden.

Yli vuoden ikäisen koiran rokotus on voimassa 2 vuotta, eikä vaadi varoaikaa.

Mikäli koiran rokotus on vanhentunut tulee se uusia vähintään 2 viikkoa ennen näyttelyä tai koetta.

RAIVOTAUTI :

Koiran ensimmäisestä rabies-rokotuksesta tulee olla kulunut vähintään 2 viikkoa, jotta koira saa osallistua näyttelyihin tai kokeisiin. Raivotautirokotus on voimassa yhden vuoden, mikäli se on annettu alle vuoden ikäiselle koiralle.

Raivotautirokotus on voimassa kaksi vuotta, mikäli koira on rokotushetkellä täyttänyt yhden vuoden.

Mikäli koiran raivotautirokotus on vanhentunut, tulee se uusia viimeistään kaksi viikkoa ennen näyttelyä tai koetta (kahden viikon varoaika).

Huom! **Ulkomailta tulevilla koirilla** raivotautirokotus ei saa olla vuotta vanhempi eikä 30 vrk tuoreempi.

KOEPÖYTÄKIRJAN TÄYTTÖOHJE

Päivitetty Suomen Kennelliiton toimistossa 19.2.2004 / JLI

Kaikki koepöytäkirjat lähetetään kennelpiirille tai sen nimeämälle tarkastajalle tarkastettavaksi, paitsi järjestäjän kappale, joka jää kokeen järjestäjälle. Tarkistettuaan pöytäkirjat kennelpiiri toimittaa ne edelleen SKL-FKK:lle ja kokeeseen osallistuneille rotujärjestöille.

Pöytäkirjan tarkastuksessa havaitut tekniset virheet tulee ilmoittaa ylituomarille ja kilpailijalle.

Koirakohtaiset arvostelupöytäkirjat seuraavat ATK-pöytäkirjoja sekä rotujärjestölle että SKL-FKK:lle.

SKL:n sääntöjen mukaan koepöytäkirjat lähetetään kennelpiirille viikon kuluessa kokeen päättymisestä ja kennelpiiri lähettää edelleen pöytäkirjat jakelun mukaisesti kahden (2) viikon kuluessa SKL-FKK:lle ja rotujärjestöille.

Mikäli kokeeseen osallistuu useamman kuin yhden rotujärjestön alaisia koiria, on jokaisen rotujärjestön saatava jäljennös koepöytäkirjasta.

Täydellisen rotukoodiluettelo on tilattavissa SKL-FKK:n toimistosta.

KOEPÖYTÄKIRJALOMAKKEEN TÄYTTÄMINEN

Koepöytäkirjalomake täytetään seuraavasti:

- kokeen järjestäjä, paikka ja aika omiin sarakkeisiinsa
- kokeen luonne merkitään rastilla
- sää ja keli niille varatulle paikalle. Ellei ko. seikalla ole merkitystä kokeelle, jätetään ne täyttämättä
- koemuoto = koekoodi kunkin sivun tulossarakkeeseen
- koepöytäkirjaan merkitään koiranomistajan kotikunta ei hänen kotipaikkaansa
- lisätietoja (ylituomarin kertomus) voidaan kirjoittaa liitteelle, jos niille varattu tila ei riitä
- rotukoodi, sekä koiran nimi täydellisenä mahdollisine kennelnimineen, ilman titteleitä. X-rotuisia koiria ei merkitä
- rekisterinumero ehdottomasti oikein
- tulos ja pisteet, mikäli koira ko. kokeessa saavuttaa vain yhden tuloksen jätetään toinen sarake tyhjäksi
- tulokset merkitään luokittain
- käytetään vain arabialaisia numeroita
- ylituomarin nimen lisäksi tulee merkitä hänen tuomarinumeroinsa = SKL-FKK:n jäsennumero
- kokeissa, joissa on useampi arvostelutuomari tulee koiran koetuloksesta vastaavan tuomarin nimi ja tuomarinumero merkitä huomautussarakkeeseen

TULOSTEN MERKITSEMINEN

Mahdolliset pisteet merkitään koemuodossa annetulla tavalla.

Jos ohjaaja keskeyttää koesuorituksen, merkitään palkintotuloksen kohdalle (-) ja huomautussarakkeeseen = **keskeytti**.

Tuomarin keskeyttäessä koesuorituksen merkitään palkintotuloksen kohdalle (0) ja huomautussarakkeeseen = **keskeytettiin**.

MUUT TÄYTTÖOHJEET

Poissa olleita koiria ei merkitä koepöytäkirjalomakkeelle.

Mikäli yksi lomake ei riitä merkitään ensimmäisen lomakkeen alareunaan montako sivua koepöytäkirja käsittää ja jatkolomakkeet numeroidaan oikeaan yläkulmaan seuraavasti (jos esim. lomakkeita on yhteensä 3 eli koepöytäkirja ja 2 jatkolomaketta):

toinen lomake	2/3
kolmas lomake	3/3

Näin voidaan SKL-FKK:n toimistossa olla varmoja siitä, että kaikki ko. koetta koskevat pöytäkirjat ovat tulleet perille.

Luokkakoodit:	ALO	= alokasluokka
	AVO	= avoinluokka
	VOI	= voittajaluokka
	EVL	= erikoisvoittajaluokka
Tuloskoodit:	1	= ensimmäinen palkinto
	2 jne.	= toinen jne.
	-	= keskeytti
	0	= nolla/keskeytettiin
	CACIOB	= KV tottelevaisuuskokeesta

TOKOn tuloksien merkitseminen:

ALO 2, 152 = alokasluokan 2. palkinto, 152 pistettä

AVO 1, 180 = avoimen luokan 1. palkinto, 180 pistettä

VOI 1, 315 = voittajaluokan 1. palkinto, 315 pistettä

EVL 1, 300 = erikoisvoittajaluokan 1. palkinto, 300 pistettä

TOTTELEVAISUUSKOKEEN SM-KOE

Mestarin kohdalle huomautussarakkeeseen merkitään titteli TSM.